UCHWAŁA NR XIII/94/2015

Rady Gminy Przasnysz

z dnia 19 grudnia 2015r.

w sprawie przyjęcia i wdrożenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przasnysz na lata 2015 – 2020"

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt.1 oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 1515 z późn. zm.), Rada Gminy Przasnysz uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przasnysz na lata 2015 – 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przasnysz.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Przasnysz
Andrzej Sekuna

Załącznik do Uchwały Nr XIII/94/2015
Rady Gminy Przasnysz
z dnia 19 grudnia 2015r.

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W GMINIE PRZASNYSZ NA LATA 2015 - 2020

Przasnysz, 2015

Spis treści:

I. WSTĘP 4

II. Procedura tworzenia strategii 4

II.1. Uwarunkowania prawno-systemowe 4

II.2. Metodyka prac nad strategią 5

III. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii 7

III.1. Charakterystyka gminy/powiatu 7

III.2. Podmioty gospodarcze 10

III.3. Poziom życia ludności 11

III.4. Rodziny 12

III.5. Zasoby i warunki mieszkaniowe 14

III.6. Prognoza demograficzna 15

III.7. Rynek pracy 17

III.8. Ochrona zdrowia 18

III.9. Edukacja i wychowanie 19

III.10. Sport i rekreacja 21

III.11. Organizacje pozarządowe 21

III.12. Kultura 22

III.13. Charakterystyka systemu pomocy społecznej 26

III.14. Bezpieczeństwo publiczne 29

III.15. Infrastruktura, transport i komunikacja 30

III.16. Ochrona środowiska 32

IV Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi. 33

IV.1. Bezrobocie 42

IV.3. Alkoholizm lub narkomania 49

IV.4. Problemy społeczne dotyczące osób starszych 52

IV.5. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych. 54

IV.6. Szczególne uwarunkowania nasycenia problemami społecznymi 55

V Analiza SWOT 57

VI Cele Strategii 59

VI.1. Cel główny 59

VI.2. Cele szczegółowe 61

VI.3. Szczegółowe wskaźniki 65

VII Harmonogram 68

VIII System wdrażania strategii 69

IX Monitoring 69

IX.1. Termin okresowego przeglądu 69

IX.2. Zadania związane z przeglądem 69

IX.3. Zarządzanie ryzykiem 70
X Ewaluacja 71
XI Wnioski końcowe 72
XII Załączniki 73

I. WSTĘP

"Człowiek jest wielki nie przez to co posiada,
Lecz przez to kim jest nie przez to co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi"

Jan Paweł II

Gminna *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*(SRPS) na lata 2015 - 2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy Przasnysz, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęcie przez Samorząd Gminy Przasnysz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej na lata 2015 – 2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki, który obejmuje: edukację, politykę zdrowotną, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, politykę równego statusu kobiet i mężczyzn. Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

II. Procedura tworzenia strategii

II.1. Uwarunkowania prawno-systemowe

Opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2015 - 2020 oraz jej wdrażanie jest zgodne z przepisami prawnym, do których należą:

- Ustawa o samorządzie gminnym;
- Ustawa o pomocy społecznej;
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2020 została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Przasnysz nr XIII/94/2015 z dnia 19 grudnia 2015r.

II.2. Metodyka prac nad strategią

Działania wykonane podczas tworzenia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2015 - 2020:

ETAP I - INICJOWANIE PRAC

1. Wybór Koordynatora prac nad SRPS.
2. Opracowanie harmonogramu prac nad SRPS.
3. Przyjęcie uchwały w sprawie opracowania/aktualizacji SRPS w oparciu o zasady partycypacji społecznej.
4. Rozpowszechnienie informacji o przystąpieniu do prac nad SRPS.

ETAP II - POWOŁANIE ZESPOŁU DS. OPRACOWANIA/AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Wybór członków Zespołu wraz z jego Przewodniczącym.
2. Opracowanie harmonogramu prac Zespołu.
3. Przyjęcie zarządzenia w sprawie powołania Zespołu ds. opracowywania/aktualizacji SRPS.
4. Ustalenie zadań Zespołu.

ETAP III - ORGANIZACJA BADANIA ANKIETOWEGO

1. Określenie jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badania.

2. Wybór miejsc dystrybucji ankiet.
3. Określenie terminu trwania badania.
4. Opracowanie wyników ankiet i włączenie ich do diagnozy problemów społecznych.

ETAP IV - OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GENERATORZE

1. Przygotowanie analizy uwarunkowań społeczno – gospodarczych w oparciu o dane zastane i wyniki badań ankietowych.
2. Opracowanie diagnozy lokalnych problemów społecznych wraz z analizą SWOT zidentyfikowanych problemów społecznych.
3. Określenie misji (celu głównego) i celów szczegółowych wraz ze wskaźnikami ich realizacji.
4. Wypracowanie działań wraz z harmonogramem.
5. Wypracowanie budżetu.
6. Określenie systemu wdrażania Strategii wraz z zasadami jej monitoringu i ewaluacji.

ETAP V - KONSULTACJE SPOŁECZNE PROJEKTU STRATEGII

1. Zarządzenie konsultacji społecznych projektu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.*
2. Podanie informacji o konsultacjach do wiadomości publicznej.
3. Sporządzenie sprawozdania z przebiegu konsultacji.
4. Uwzględnienie zgłoszonych uwag w projekcie.
5. Przekazanie projektu do uchwalenia.

Działania nad tworzeniem dokumentu zakończono z dniem 27.11.2015r. , a w dniu 8.12.2015r. projekt został przekazany do uchwalenia.

Działanie wykonane we współpracy z:

- Urzędem Gminy w Przasnyszu,
- szkołami gminnymi,
- proboszczami parafii,
- Gminą Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminnym Zespołem Obsługi Ekonomiczno –Administracyjnym Szkół i Przedszkoli,
- Gminną Biblioteką Publiczną w Bogatem,

- radami sołeckimi.

III. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii

III.1. Charakterystyka gminy/powiatu

Położenie gminy

Gmina Przasnysz położona jest 100 km od Warszawy, w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego, a w południowo – wschodniej części powiatu przasnyskiego. Otacza pierścieniem miasto Przasnysz, w którym znajduje się siedziba władz samorządowych.

Teren gminy leży na Wysoczyźnie Ciechanowskiej. Zajmuje obszar 18 413 ha, w którym:

- 14 485 ha to użytki rolne– 78,67 % całej powierzchni gminy,
- 2 971 ha – lasy – 16,14 % całej powierzchni gminy,
- 48 ha – zbiorniki wodne – 0,26% całej powierzchni gminy,
- 99 ha – nieużytki – 0,54% całej powierzchni gminy.

Najżyźniejsze gleby (II i III klasy) występują w południowo – zachodniej i zachodniej części gminy. Gleby najsłabsze (V i VI klasy) przeważają na terenach północnych i wschodnich.

Ponad 80% powierzchni jest położonej w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej, dla której charakterystyczne są gleby IV kl.

Przez teren wiejskiej gminy Przasnysz odcinkiem ok. 20 km przepływa rzeka Węgierka, której największym dopływem jest rzeka Morawka (o długości ok. 11 km) znajdująca się w rejonie Dobrzankowa. Poza rzekami na terenie gminy zlokalizowany jest sztuczny zbiornik wodny w Karwaczu o powierzchni 13,0 ha. W obrębie Golan, Gostkowa, Dębin, Lisiogóry; Mchówka i Mchowa występują również zbiorniki wodne w postaci stawów.

Wiejska gmina Przasnysz graniczy z miastem Przasnysz oraz innymi gminami wiejskimi: Krasne, Płoniawy Bramura, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała i Jednorożec.

Obszar gminy z północy na południe rozciąga się na długość ok. 19 km i ze wschodu

na zachód ok. 14 km. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości zaliczonych do 34 sołectw. Miejscowości gminy Przasnysz w większości mają kilkusetletni rodowód.

Atuty gminy Przasnysz:

- mało zdegradowane środowisko przyrodnicze,
- istniejące złoża kruszywa naturalnego,
- Przasnyska Strefa Gospodarcza wraz z trawiastym lotniskiem w Sierakowie, na którym odbywają się pokazy lotnicze oraz imprezy plenerowe,
- zbiornik retencyjno- rekreacyjny w miejscowości Karwacz,
- 6 gospodarstw agroturystycznych,
- położenie w promieniu 100 km od miast wojewódzkich (Warszawa i Olsztyn), które są rynkami zbytu,
- gmina zwodociągowana – powstają: kanalizacja sanitarna w miejscowościach o zwartej zabudowie i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy kolonijnej,
- dobrze rozwinięta sieć dróg oraz dobra obsługa w zakresie dalekobieżnej komunikacji samochodowej.

Sołectwa występujące w gminie Przasnysz:

Bartniki, Bogate, Cierpigórz, Dębiny, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Golany, Gostkowo, Góry Karwackie, Grabowo, Karwacz, Kijewice, Klewki, Leszno, Lisiogóra, Mchowo, Mchówko, Mirów, Helenowo Nowe, Obrąb, Oględa, Osówiec Kmiecy, Osówiec Szlachecki, Sątrzaska, Sierakowo, Stara Krępa, Helenowo Stare, Szla, Trzcianka, Wielodróż, Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki.

Pozostałe miejscowości gminy Przasnysz:

Annopol, Brzezice, Cegielnia, Frankowo, Helenowo – Gadomiec, Janin, Józefowo, Karbówko, Księstwo, Kuskowo, Mirów, Nowa Krępa, Patołęka, Polny Młyn, Święte Miejsce, Wandolin, Wygoda.

Liczba ludności w gminie Przasnysz zgodnie z danymi GUS (wg stanu na 31.12.2013r.) wynosi 7351 osób. Szczegółowa struktura mieszkańców znajduje się poniżej (tabela 1.).Gęstość zaludnienia to 40 osób/km2, a przyrost naturalny w danym regionie jest równy 13 (na rok 2013). Tabela 2. przedstawia podział mieszkańców na poszczególne grupy wiekowe, a tabela 3. przyrost naturalny na terenie gminy.

Lata	Ludność zamieszkująca Gminę Przasnysz	Kobiety		Mężczyźni	
		Liczba	%	Liczba	%
2010	7430	3698	49,77	3732	50,23
2011	7405	3663	49,47	3742	50,53
2012	7350	3647	49,62	3703	50,38
2013	7351	3650	49,65	3701	50,35

Tabela 1. *Struktura demograficzna gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Lata	Wiek mieszkańców Gminy Przasnysz					
	24 i mniej	25-34	35-44	45-54	55-64	65 i więcej
2010	2296	1140	961	1023	798	1022
2011	2620	1149	964	1011	797	1048
2012	2550	1169	994	985	821	1035
2013	2301	1189	991	978	826	1066

Tabela 2. *Udział mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2010 – 2013.*

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2010	94	87	7
2011	91	77	14
2012	81	86	-5
2013	82	69	13

Tabela 3. *Przyrost naturalny w Gminie Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Z analizy powyższych danych wynika, że od 2010 do 2013 roku liczba ludności na terenie gminy przyjmowała tendencję spadkową i spadła o 79 osób, czyli o 1 %przy jednoczesnym dodatnim przyroście naturalnym (poza rokiem 2012), kiedy wynosił on -5 osób. W 2010 liczba ludności wynosiła ona 7430 osób, w 2011 roku – 7405, w 2012 roku – 7350, a w 2013 – 7351 osób. Pomimo tego, że liczba ludności na przestrzeni lat 2010 – 2013 nieco zmniejszyła się, to przyrost naturalny jest dodatni ze względu na przewagę liczby urodzeń nad liczbą zgonów.

Z tabeli 2. można odczytać, że w latach 2010 - 2013 największa liczba ludności danej gminy

przynależała do grupy w kategorii „24 i mniej", natomiast najmniejsza do grupy w wieku poprodukcyjnym „55-64". Wobec tego społeczeństwo danej gminy jest rozwijające się.

III.2. Podmioty gospodarcze

Wg GUS-u, w 2013 roku w gminie Przasnysz zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej liczyły 451 firm, w tym 435 prywatnych i 16 publicznych. W roku 2010, jak i 2013 najwięcej podmiotów należało do sekcji A, G i F, a nie przynależało w ogóle do sekcji D, L, T i U. Udział firm gminy we wszystkich sekcjach PKD jest przedstawiony poniżej (tabela5.).

Lata	Ogółem	W tym	
		Prywatne	Publiczne
2010	417	405	12
2011	403	391	12
2012	428	412	16
2013	451	435	16

Tabela 4. *Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na prywatne i publiczne w latach 2010 – 2013.*

Sekcja	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	145	141	137	135
B – górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1
C – przetwórstwo przemysłowe	26	27	27	32
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	-	-	-	-
E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	0	0
F – budownictwo	64	50	57	59
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	92	91	94	106
H – transport i gospodarka magazynowa	35	33	36	39
I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami	4	5	9	6

gastronomicznymi				
J – informacja i komunikacja	1	1	2	2
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	5	7	9
L – działalność związana z obsługą rynku i nieruchomości	-	-	-	-
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2	2	2	2
N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	2	5	6
O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	11	11	11
P – edukacja	12	13	17	17
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	2	5	5
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	5	5	5
S – pozostała działalność usługowa	12	13	13	16
T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	-	13	13	16
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	-	-	-	-

Tabela 5. *Udział podmiotów gospodarki narodowej gminy Przasnysz w sekcjach PKD w latach 2010 – 2013.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Z danych dotyczących ilości podmiotów na terenie gminy Przasnysz można zaobserwować, że jej mieszkańcy stawiają na rozwój indywidualny, zakładając własne działalności gospodarcze, które swoją liczebnością przeważają nad podmiotami publicznymi 27-krotnie. Z roku 2010 na 2011 liczba podmiotów gospodarczych na terenie wiejskiej gminy Przasnysz przyjmuje tendencję spadkową z 417 na 403 podmioty. Wraz z kolejnym, 2012 rokiem liczba podmiotów wzrasta do 428, a do roku 2013 – aż do 451 liczby podmiotów gospodarczych.

III.3. Poziom życia ludności

W gminie Przasnysz 74,4% mieszkań jest wyposażone w łazienkę, 57,5% w centralne ogrzewanie, a 88,1% w instalację wodociągową. Natomiast w 2013 roku 31,9% ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej, a w 2010 o 14,4% mniej, bo 17,5% społeczeństwa.

W 2013 roku, liczba bezrobotnych wynosiła 571, a liczba osób w wieku produkcyjnym 4822. Natomiast 3 lata wcześniej, w danej gminie bezrobotnych było 493, a osób w wieku

produkcyjnym 4852. Dzięki tym danym można przedstawić stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w gminie Przasnysz, którego wielkość zostanie pokazana w tabeli (tabela 6.):

Rok	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku			Stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym; wartość podawana w „%"
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
2010	493	1377	4852	1201	10,16%
2011	485	1345	4846	1214	10,00%
2012	519	1320	4816	1214	10,77%
2013	571	1284	4822	1245	11,84%

Tabela 6. *Liczba osób bezrobotnych, osób w kategoriach wiekowych, poziom bezrobocia w gminie Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Liczba podmiotów gospodarczych na danym obszarze w 2013 roku wynosiła 451 na aż 4822 osoby w wieku produkcyjnym, a w 2010 roku tylko 417 firm było w stanie zaoferować pracę aż 4852 osobom będącym w stanie ją podjąć.

W związku z tym część gospodarstw domowych utrzymuje się z zasiłku pomocy społecznej. W 2014 roku wartość wynosiła 7,4%, a w 2010 - 7,57%.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Wg analizy danych, w społeczeństwie wiejskiej gminy Przasnysz panuje coraz większe bezrobocie. W 2010 roku stosunek liczby bezrobotnych do osób w wieku produkcyjnym wynosił 10,16%, w 2011 roku – 10,00 %, w 2012 roku – 10,77 %, a w 2013 roku – 11,84%, czyli aż o 1,68% więcej niż w 3 lata wcześniej. Pomimo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2010 – 2013 i jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym bezrobocie nie maleje, a wzrasta, co oznacza, że jest jednym z większych problemów dotyczących ludności gminnej.

III.4. Rodziny

W gminie Przasnysz są rodziny potrzebujące wsparcia, którym z pomocą przychodzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Bierze on czynny udział w życiu danych rodzin m.in. w formie przeprowadzania wywiadów środowiskowych w celu oceny problemu i udzieleniu adekwatnej do niego pomocy, która może przejawiać się w formie świadczenia pieniężnego oraz

niepieniężnego.

Czynnikami, które decydują o udzielaniu pomocy są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, wielodzietność, przemoc w rodzinie. W tabelach poniżej przedstawione zostaną informacje o liczbie rodzin, którym została udzielona dana pomoc (tabela 7.) oraz powody udzielania wsparcia z uwagi na dane kategorie wraz z ich liczbą w latach 2010 - 2013 (tabela 8.).

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia (pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania, tj. świadczenia udzielane w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji, pomoc udzielana bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego – praca socjalna, skierowania do CIS, KIS, prac społecznie - użytecznych)	548	531	578	572
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	185	175	186	190
Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne	362	358	392	383
Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	292	281	324	325

Tabela 7. *Osoby objęte pomącą GOPS w gminie Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom z uwagi na:	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Ubóstwo	514	462	252	252
Bezrobocie	170	161	181	184
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	32	24	24	17
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	0
Alkoholizm	20	18	24	17
Wielodzietność	1	0	0	0
Przemoc w rodzinie	3	3	5	5

Tabela 8. *Powody udzielania pomocy rodzinom gminy Przasnysz z uwagi na dane kategorie w latach 2010 – 2013.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Rodziny wiejskiej Gminy Przasnysz, którym udzielana jest pomoc społeczna, coraz lepiej radzą sobie z takimi problemami jak: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm mimo tego, że poziom bezrobocia jest większy niż w poprzednich latach.

Liczba oferowanych pomocy przez GOPS z powodu ubóstwa z 2010 na 2011 rok przyjmuje tendencję spadkową z 514 na 462 udzielenia pomocy oraz z roku 2011 na 2012 do 252 udzieleń pomocy. W 2013 roku wsparcie to jest oferowane w tej samej ilości co w poprzednim roku.

Pomoc społeczna z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w 2010 roku wsparł społeczeństwo 32 razy, a 2011 roku -- 24 razy. W kolejnym roku ilość pomocy była na tym samym poziomie, a w 2013 roku spadła do 17 razy.

Pomoc udzielana rodzinom z tytułu alkoholizmu przybiera tendencję spadkową, ponieważ w roku 2010 udzielono jej 20 razy, a w roku 2011 – 18 razy. Następnie w roku 2012 ilość oferowanej pomocy z tego powodu wzrosła do 24, a w 2013 roku spadła do 17 udzieleń pomocy.

Bezrobocie do 2011 roku przyjmuje tendencję spadkową do 161 liczby oferowanych pomocy, w dalszych latach wzrasta: w roku 2012 do 181, a w roku 2013 do 184 liczby udzieleń pomocy. Jest to w dalszym ciągu problem, ponieważ może on rodzić przemoc, z której tytułu w latach 2010 – 2011 udzielono pomocy 6 razy, a w latach 2012 – 2013 – 10 razy. Zwalczony został natomiast problem wielodzietności, co jest dobrym początkiem do walki z innymi, ważniejszymi problemami społecznymi.

III.5. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Sieć wodociągowa gminy Przasnysz łącznie mierzy 219,40 km i doprowadzona jest do wszystkich miejscowości na jej terenie. Wg danych GUS, w 2013 roku korzystało z niej 1805 gospodarstw domowych (5783 mieszkańców, co stanowi 78,70 % ogółu społeczeństwa). W tabeli 9. przedstawione jest, jak zmieniała się infrastruktura wodociągowa na przestrzeni lat 2010 – 2013.

Lata	Długość sieci wodociągowej (km)	Liczba ludności korzystającej z wodociągu	Korzystający z wodociągu (% ogółu ludności)	Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dm3)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
2010	211,90	5789	77,90	380,20	1714
2011	211,90	5790	78,20	362,20	1764
2012	211,90	5765	78,40	388,80	1785
2013	219,40	5783	78,70	394,10	1805

Tabela 9. *Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Do sieci kanalizacyjnejo długości 65,30 km podłączonych jest 628 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.Poniżej (tabela 10.) przedstawia rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie

gminy na przestrzeni lat 2010 – 2013.

Lata	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	Liczba ludności korzystającej	Korzystający z kanalizacji (% ogółu ludności)	Ilość odprowadzanych ścieków (dm3)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych (szt.)
2010	37,80	1297	17,50	54,00	338
2011	37,80	1911	25,80	57,00	472
2012	65,30	2279	31,00	53,00	603
2013	65,30	22346	31,90	72,00	628

Tabela 10. *Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

W miejscowościach, gdzie nieekonomiczne było poprowadzenie kanalizacji ze względu na kolonijne rozproszenie posesji, powstają przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na dzień dziejszy gmina liczy ich 309. W najbliższym czasie planowane są budowy kolejnych.

Na dzień 25.08.2015 roku gmina liczyła 5 mieszkań socjalnych, których powierzchnia użytkowa wynosiła 178,20 m2. Dwa z nich, z łączną powierzchnią użytkową 67,40 m2 zostały pozyskane przez adaptację, a pozostałe 3 o zsumowanej powierzchni do 110,80 m2 – poprzez przekształcenie.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Coraz więcej rodzin ma dostęp do instalacji kanalizacyjnej oraz wodociągowej. Na 1805 mieszkań korzystających z sieci wodociągów tylko 628 jest podłączonych do kanalizacji, a 309 posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Wobec tego 868 gospodarstw domowych nie korzysta ani z usług kanalizacyjnych ani z przydomowych oczyszczalni.

Liczba mieszkań socjalnych na danym obszarze jest niska. Fakt, że są one pozyskiwane przez adaptacje czy przekształcenia świadczy o tym, że gmina nie ma wystarczających funduszy, by móc wybudować nowe, bądź miała w posiadaniu obiekty, które musiała odpowiednio spożytkować.

III.6. Prognoza demograficzna

Wg danych z 2014 roku, gmina Przasnysz liczyła 7351 ludności. Przewiduje się, że wraz z końcem roku 2015 wzrośnie ona do 7458, a na rok kolejny, 2016 pozostanie taka sama. Na wykresie 1. przedstawiona jest przewidywana liczba ludności na skalę ogólnopolską, a na

wykresie 2. – na skalę województwa mazowieckiego.

Wykres 1. *Przewidywana liczba ludności na skalę ogólnokrajową na lata 2015 – 2020.*

Wykres 2. *Przewidywana liczba ludności na skalę wojewódzką na lata 2015 – 2020.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Wg powyższych danych prognoza liczby ludności na skalę ogólnokrajową na lata 2015 – 2020

obiera tendencję spadkową, lecz na skalę wojewódzką przyjmuje tendencję rosnącą. Przewiduje się, że kolejno w latach 2015 – 2020 w województwie mazowieckim liczba ludności będzie przedstawiała się następująco: 5 341 145 osób, 5 351 553 osób, 5 361 369 osób, 5 370 898 osób, 5 379 929 osób oraz 5 388 327osób, czyli od 2015 do 2020 roku może ona wzrosnąć nawet o 47182 osób, czyli o ok. 0,88 %. Wobec tego, pomimo przewidywanego spadku liczby osób na terenie kraju, ludność będzie imigrowała do województwa mazowieckiego.

III.7. Rynek pracy

Według PUP-u, w powiecie przasnyskim, w roku 2013 było 821 wolnych miejsc pracy na 3797 bezrobotnych. Stopa bezrobocia natomiast w 2013 roku wynosiła 17,7 (dane w skali powiatu).

Wykres 1. *Zestawienie liczby bezrobotnych z liczbą miejsc pracy w powiecie przasnyskim w latach 2010, 2014.*

W gminie Przasnysz w 2013 roku było 571 bezrobotnych, w tym 266 kobiet i 305 mężczyzn. W tej grupie zdiagnozowano długotrwale bezrobotnych, którzy liczyli 348 osób.

Rok	Płeć		Ogółem
	Kobiety	Mężczyźni	
2010	258	235	493
2011	257	228	485
2012	256	263	519
2013	266	305	571

Tabela 11. Liczba osób bezrobotnych w gminie Przasnysz z podziałem na kobiety i mężczyzn w latach 2010 – 2013.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Analizując powyższe dane wyraźnie widać, że w powiecie przasnyskim do 2011 liczba miejsc pracy znacznie spadła z 1289 do 566 w 2011 roku, następnie w 2012 roku nieznacznie wzrosła do 712 i kolejno, w 2013 do 821 liczby miejsc pracy. Jednocześnie następował wzrost liczby bezrobotnych w latach 2010 – 2013 z 3157 do 3797 osób. Wobec tego sytuacja na rynku pracy na skalę powiatu jest niezbyt ciekawa, ponieważ stopa bezrobocia wzrasta.

Również na obszarze gminy Przasnysz widoczny jest wzrost liczby osób bezrobotnych na obszarze lat 2010 – 2013, co wyraźnie przedstawia powyższa tabela (tabela 11.).

III.8. Ochrona zdrowia

Społeczeństwo na terenie wiejskiej gminy Przasnysz nie ma dostępu do żadnych placówek opieki medycznej, jedynie mogą korzystać z tych, które znajdują się w mieście Przasnysz.

Na terenie gminy były realizowane jedynie dwa działania mające na celu propagowanie profilaktyki zdrowotnej. Pierwsze z nich pn. „Programy profilaktyczne", zrealizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych miało na celu przedstawienie programów dla dzieci ze szkół terenu gminy związanych z substancjami psychoaktywnymi. Drugie działanie, czyli „Szkolenia dla rodziców i nauczycieli" organizowane przez tę samą instytucję miało na celu przedstawienie skutków nadużywania substancji psychoaktywnych.

Wg danych GUS-u z 2013 roku, na terenie gminy zanotowano 67 zgonów. Wykres poniżej przedstawia dane dotyczące liczby zgonów w latach 2010 – 2013.

Wykres 4. *Liczba zgonów na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Z danych dotyczących śmiertelności na terenie gminy można zaobserwować, że w roku 2010 liczba zgonów wynosiła 84, w kolejnym roku przybrała tendencję spadkową do 77 osób. Następnie w roku 2012 liczba zgonów wzrosła do 87, a w roku 2013 spadła do 67. Ogólnie zaobserwowany spadek liczby zgonów może być to spowodowany korzystaniem ludności z usług placówek medycznych oraz stosowania profilaktyki zdrowotnej przez instytucje gminne. Warto zauważyć, że dostęp do placówek medycznych jest bardzo ograniczony, ponieważ jest możliwy dopiero w mieście Przasnysz oraz działania profilaktyczne promujące zdrowy styl życia są organizowane na niskim poziomie, dotyczące tylko jednej kategorii. Można wnioskować, że gdyby zainwestowano w powstanie nowych punktów medycznych na terenie wiejskiej gminy Przasnysz oraz w organizację spotkań dotyczących zdrowego stylu życia, liczba zgonów mogłaby jeszcze bardziej zmniejszyć się.

III.9. Edukacja i wychowanie

Sieć edukacyjną gminy Przasnysz tworzą oddziały przedszkolne (7 placówek), punkty przedszkolne (4 placówki), szkoły podstawowe (5 placówek) i gimnazja (3 placówki). Do powyższych placówek uczęszcza 694 osób, w tym 147 – do oddziałów i punktów przedszkolnych, 389 – do szkół podstawowych i 158 – do gimnazjów. Szczegółowy wykaz placówek oświatowych jest zawarty w tabelach 12 – 14.

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Oddział Przedszkolny w Bogatem	14	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Dobrzankowie	8	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Karwaczu	7	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Starej Krępie	25	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Lesznie	17	1,35	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Mchowie	10	1,25	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Obrębie	11	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Starej Krępie	20	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Bogatem	13	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Dobrzankowie	9	1,25	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Lesznie	13	1,25	Publiczna

Tabela 12. *Oddziały i punkty przedszkolne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015).*

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mchowie	43	6,81	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Obrębie	29	5,14	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Lesznie	79	8,66	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Nowej Krępie	105	9,19	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Bogatem	133	10,67	Publiczna

Tabela 13. *Szkoły podstawowe na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015).*

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli (w etatach)	Rodzaj placówki
Publiczne Gimnazjum w Bogatem	58	5,58	Publiczna
Publiczne Gimnazjum w Nowej Krępie	53	5,52	Publiczna
Publiczne Gimnazjum w Lesznie	47	5,50	Publiczna

Tabela 14. *Szkoły gimnazjalne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2014/2015).*

Każda z wymienionych szkół posiada boisko wielofunkcyjne, pracownię komputerową. Dodatkowo placówki w Nowej Krępie, Lesznie i Bogatem posiadają sale gimnastyczne, a przy tej ostatniej działa również boisko ze sztuczną nawierzchnią stworzone w ramach programu

„Moje Boisko – Orlik 2012". Przy przedszkolach i punktach przedszkolnych natomiast istnieją place zabaw, z których swobodnie korzystać mogą najmłodsi mieszkańcy gminy.

Wnioski:

Analizując dane w tabelach można zaobserwować, że szkolnictwo na terenie gminy Przasnysz jest rozwinięte do tego stopnia, by dzieci mogły mieć zapewniony start w edukacji poprzez uczęszczanie do oddziałów bądź punktów przedszkolnych i kolejno do szkół podstawowych i gimnazjów.

III.10. Sport i rekreacja

Gmina Przasnysz umożliwia swoim mieszkańcom korzystanie z kilku publicznych obiektów sportowych. W Lesznie znajduje się sala sportowa i siłownia, w Bogatem - boisko „Orlik" wraz z salą sportową i siłownią, w Starej Krępie - kort tenisowy, a w Nowej Krępie – sala sportowa z siłownią. Istnieją również dwa Przyszkolne Kluby Sportowe – jeden w Bogatem, a drugi w Lesznie.

Wnioski:

Gmina Przasnysz ma na uwadze rozwój młodego pokolenia. W tym celu tworzy kompleksy sportowe, z których mogą korzystać wszyscy nieodpłatnie. Dzięki temu dzieci i młodzież mogą aktywnie spędzać wolny czas.

III.11. Organizacje pozarządowe

Gmina Przasnysz podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, których wg danych Urzędu Gminy z 2014 roku jest 13, a w roku 2010 było 11. Głównym celem współpracy jest poprawa jakości życia oraz większe zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości rozwoju i warunków do uczestnictwa w życiu publicznym. Szczegółowymi celami współpracy są:

- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców,
- promocja praw obywatelskich i prospołecznych,
- wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych przy rozwiązywaniu problemów lokalnych.

W 2014 roku gmina Przasnysz zleciła Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz do wykonania projekt pod nazwą „Integracja mieszkańców Gminy Przasnysz poprzez cykl imprez rekreacyjno – kulturalnych", na którego realizację przeznaczono 10 000,00 zł. Dotyczył on wspierania projektów propagujących integrację społeczności lokalnej. W ramach tegoż projektu zrealizowano działania:

- „Poświęcenie pola" dla miejscowości Mirowa i Kijewic,
- „Spotkanie integracyjne dla członków organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych z terenu Gminy Przasnysz – Leszczyniada" w miejscowości Leszno,
- „Święto – Zielone Helenowa" w miejscowości Helenowo Nowe, „Gminny Piknik Rodzinny" w miejscowości Szla,
- Wakacyjny piknik rodzinny o „Pożegnanie Lata" nad Zalewem w Karwaczu.

W tym samym roku gmina Przasnysz przeznaczyła również 10 000,00 zł na kolejny projekt pn. „Kultura i tradycja łączy pokolenia", którego zleceniobiorcą była ta sama organizacja pozarządowa. W ramach tego projektu zrealizowano:

- „Festyn Noc Świętojańska",
- „Warsztaty rękodzielnicze",
- „Wyjazd edukacyjny do wioski garncarskiej",
- „Przegląd pieśni patriotycznej",
- „Obchody Święta Niepodległości".

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Liczba działających organizacji pozarządowych na terenie gminy Przasnysz przyjmuje tendencję rosnącą: na rok 2010 istniało ich 11, a na rok 2013 – 13. Organizacje pozarządowe podejmujące działania na terenie gminy odgrywają ważną rolę, ponieważ ich działania przyczyniają się do zwiększania zaspokajania potrzeb społeczeństwa.

III.12. Kultura

Na terenie gminy Przasnysz niezmiennie od 2010 roku istnieją 3 placówki kulturalne, którymi są Gminna Biblioteka Publiczna im. Józefa Narzymskiego w Bogatem oraz jej dwie filie: jedna w Karwaczu, a kolejna w Dobrzankowie.

Oferta, którą proponuje Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem dotyczy:

- udostępniania zbiorów na zewnątrz i na miejscu, wypożyczeń międzybibliotecznych, działalności informacyjno – bibliograficznej, popularyzatorskiej,
- działalności edukacyjno – kulturalnej; organizuje: wystawy związane z aktualnymi rocznicami historycznymi i literackimi, warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, przegląd pieśni patriotycznych prezentujący amatorskie zespoły oraz solistów, wieczory poezji, dzień tradycji, pikniki czytelnicze, konkursy, spotkania autorskie i wiele innych.
- współpracę z innymi bibliotekami, instytucjami, stowarzyszeniami przy organizowaniu imprez kulturalnych.

Filie Biblioteczne w Karwaczu i Dobrzankowie oferują:

- udostępnianie księgozbioru,
- działalność informacyjno-bibliograficzna,
- popularyzacja czytelnictwa.

W roku 2006 Biblioteka w Bogatem przystąpiła do programu „Biblioteka – Centrum Informacji Lokalnej" dotowanego przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży, realizowanego dzięki finansowemu wsparciu Fundacji „Przezorność". Dzięki temu projektowi Biblioteka stała się nowoczesną placówką kulturalną, posiadającą trzy komputery z dostępem do Internetu, ksero, faks.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem mieści się w wyremontowanych i ładnie urządzonych lokalach należących do OSP. Przy bibliotece działa Centrum Informacji Lokalnej, odpowiadające na potrzeby dostępu do informacji. Osobom korzystającym z CIL udziela się pomocy w pisaniu pism urzędowych, CV, listów motywacyjnych. Udzielane są informacje dotyczące rynku pracy, kursów zawodowych i szkoleń. Prowadzone są warsztaty muzyczne. Cyklicznie organizowane są tu spotkania pokoleń. Biblioteka opracowała zestaw folderów dotyczących zwyczajów i obrzędów oraz powiedzonek i przysłów regionu przasnyskiego. Biblioteka organizuje konkursy, spotkania z ciekawymi ludźmi.

Biblioteka wraz z jej filiami z każdym rokiem powiększa stan liczbowy woluminów swoich księgozbiorów. Również wzrasta liczba czytelników. Dane z lat 2010 - 2013 przedstawione są w tabeli poniżej (tabela15.).

Rok	Liczba bibliotek	Stan księgozbioru	Czytelnicy	Wypożyczenia na zewnątrz	Wypożyczenia na miejscu
2010	3	31 436	758	11 595	3 334
2011	3	31 948	786	11 702	1 135
2012	3	32 878	803	12 628	4206
2013	3	33 738	806	11 982	2 457

Tabela 15. *Czytelnictwo w gminie Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Gmina Przasnysz posiada ogromny potencjał kulturowy i historyczny, którego wykorzystanie daje ogromne możliwości dla rozwoju turystyki i życia kulturalnego. Obszar gminy Przasnysz to miejsce, które umożliwia atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, sprzyjającego aktywnej formie odpoczynku. Na jej terenie istnieją obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- zespół dworski w Karwaczu z parkiem krajobrazowym,
- zespół dworski w Obrębie (z XIX w.),
- zespół Kościoła Parafialnego w Bogatem (z XIV – XIX w.),
- zespół Sakralny w Świętym Miejscu (z XVIII – XIX w.),
- Mławska Kolejka Wąskotorowa,
- parki podworskie w Obrębie i Lesznie,
- cmentarzysko ciałopalne w Dobrzankowie (z początku I w. n. e.),
- oficyna podworska w Bogatem (z XVIII w.).

Poza wyżej wymienionymi obszarami i obiektami jest też zlokalizowany szereg kapliczek i krzyży przydrożnych (z XVIII – XIX w.), które również są wpisane w rejestr zabytków.

Społeczny obszar gminy Przasnysz charakteryzuje się również działającymi organizacjami pozarządowymi wśród których są np.:

- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz,
- Koła Gospodyń Wiejskich.

Corocznym wydarzeniem kulturalnym, które odbywa się na terenie gminy Przasnysz przy współpracy ze Starostwem Powiatowym i samorządami gminnymi, są dożynki – święto dziękczynienia za zabrane plony.

Na terenie gminy Przasnysz znajdują się miejsca pamięci narodowej, których lista znajduje się w tabeli 16.

Nazwa	Adres	Uwagi
Cmentarz żołnierzy z I wojny światowej	Bartniki	Teren cmentarza ogrodzony, ustawiono kamień z pamiątkową tablicą i krzyże łaciński i prawosławny
Pomnik poległym i pomordowanym w latach 1939-1956	Bogate	Pomnik odsłonięto w 2007 r. w miejscu dawnej płyty pamiątkowej. Na pomniku wyryto nazwiska osób, które zginęły z rąk NKWD i UB.
Kopiec Tadeusza Kościuszki	Bogate	Kopiec powstał w setną rocznicę śmierci Naczelnika.
Tablica upamiętniająca Józefa Narzymskiego	Bogate- kościół parafialny	Powstała z inicjatywy NSZZ „Solidarność" Rolników oraz Duszpasterstwa Rolników w 150.rocznicę urodzin Narzymskiego i 126. Rocznicę wybuchu powstania styczniowego.
Pomnik upamiętniający Józefa Narzymskiego	Bogate – przed biblioteką	Odsłonięty 19 października 2013 r. podczas uroczystego nadania bibliotece imienia Józefa Narzymskiego.
Tablica pamiątkowa poświęcona Józefowi Piłsudskiemu	Bogate – przed budynkiem szkolnym	Tablica upamiętniająca patrona Zespołu Szkół w Bogatem
Pomnik Józefa Krzyżewskiego	Bogate – przed budynkiem szkolnym	Popiersie Juliusza Krzyżewskiego wystawione w 70. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego
Figurka przydrożna (prawdopodobne miejsce pochówku żołnierzy poległych podczas I wojny światowej	Dobrzankowo	Figurka z 1710 r., uszkodzona podczas II wojny światowej przez Niemców, odbudowana przez mieszkańców wsi.
Grób Nieznanego Żołnierza	Karwacz	Usytuowany w głębi lasu, za wsią Karwacz, mogiła oznakowana krzyżem oraz głazem z napisem pamiątkowym
Cmentarz z czasów I wojny światowej	Leszno	Widoczny tylko wał ziemny, pochowano tu żołnierzy poległych w latach 1914-1915
Figura wotywna	Mchowo	Postawiona przez Aleksandra Borkowskiego jako wotum wdzięczności za przetrwanie powstania styczniowego
Tablica pamiątkowa	Mchowo - na budynku szkoły	Tablica upamiętniająca mieszkańców Mchowa i okolic poległych i pomordowanych w latach 1939-45

Mogiły żołnierzy z I wojny światowej	Sierakowo - cmentarz komunalny po stronie wschodniej	Na mogiłach krzyże i tabliczki z napisem: NIEZNANI ŻOŁNIERZE Z 1918 R.
Pomnik poległych partyzantów	Szla	Spoczywają tu polegli w 1944r. partyzanci z oddziału AK „Łowcy"
Pomnik kardynała Aleksandra Kakowskiego	Święte Miejsce-obok kościoła	Popiersie odsłonięte w 2006 r. z inicjatywy Wójt Gminy Przasnysz Grażyny Wróblewskiej wg projektu Wojciecha Henrykowskiego
Kwatery żołnierzy z I wojny światowej	Święte Miejsce-cmentarz parafialny	Pochowani są żołnierze niemieccy polegli w 1915r.Na cmentarzu znajduje się kamień z tablicą pamiątkową i krzyżem
Mogiła nieznanego żołnierza Wojska Polskiego	Święte Miejsce – cmentarz parafialny	Miejsce spoczynku żołnierza WP poległego we wrześniu 1939 r.

Tabela 16. *Miejsca pamięci narodowej na terenie gminy Przasnysz.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Od 2010 roku na terenie gminy Przasnysz działają 3 te same jednostki kulturalne, którymi są Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem oraz jej dwie filie: w Karwaczu i Dobrzankowie, czyli tendencja ich ilości jest stała.

Z każdym rokiem Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem wraz z jej filiami zdobywa coraz większą liczbę czytelników. W 2010 roku ich liczba wynosiła 758 osób, w 2011 roku – 786 osób, w 2012 roku – 803 osoby, a w 2013 – 806 osób, czyli od 2010 do 2013 roku liczba czytelników wzrosła o 6,33 %. Może być to spowodowane tym, że stan księgozbiorów powiększa się (w roku 2010 ilość księgozbioru liczyła 31 436 książek, w 2011 – 31 948 książek, w 2012 – 32 878 książek, a w 2013 – 33 738 książek).

Poza wspieraniem rozwoju bibliotek, gmina bierze czynny udział w trosce o miejsca pamięci narodowej. Dba o nie, by mieszkańcy gminy chętnie odwiedzali je i posiadali świadomość narodową, która powinna być bogata u każdego obywatela.

III.13. Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Pomocą społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Przasnyszu, do którego zadań należy udzielanie wsparcia rodzinom w różnych formach, który przedstawia wykres poniżej.

Wykres 2. *Pomoc społeczna udzielana osobom wiejskiej gminy Przasnysz przez GOPS w latach 2010 – 2013.*

GOPS w Przasnyszu obejmuje pomocą rodziny z wielu powodów. Najczęstszymi są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm,
- wielodzietność,
- przemoc w rodzinie.

W tabeli 17. poniżej jest przedstawiona ilość udzielonych świadczeń w danych kategoriach w latach 2010 – 2014.

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom z uwagi na:	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Ubóstwo	514	462	252	252
Bezrobocie	170	161	181	184
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	32	24	24	17
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	0
Alkoholizm	20	18	24	17
Wielodzietność	1	0	0	0

Przemoc w rodzinie	3	3	5	5

Tabela 17. *Powody udzielania pomocy rodzinom gminy Przasnysz z uwagi na dane kategorie w latach 2010 – 2013.*

Pomoc ta może przybierać różną formę, np.:

Forma pomocy /świadczeń	Ilość klientów GOPS-u korzystających ze wsparcia	Środki przeznaczone na ten cel
Zasiłek stały	49	211 328,00
Zasiłek okresowy	55	82 901,00
Zasiłek celowy	128	52 191,00
Posiłek	354	139 863,00
Sprawienie pogrzebu	3	5 500,00
Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	6	105 707,00

Tabela 18. *Forma świadczeń udzielanych przez GOPS rodzinom z terenu wiejskiej gminy Przasnysz w 2014r.*

W ostatnich latach w ramach pomocy społecznej GOPS w Przasnyszu realizował projekty pn.:

- „Szansa" – realizowany w latach: 2008 – 2013, którego wartość wynosiła 680 991,27 zł; w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej;
- „Nie wyglądaj jak wykluczony" – realizowany w roku 2012, którego wartość wynosiła 49 621,80 zł; w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Działanie 7.3 – Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Poza realizowanymi projektami GOPS nawiązuje współpracę z innymi podmiotami, których lista jest przedstawiona w tabeli 18. poniżej:

Nazwa placówki	Adres	Forma współpracy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przasnysz	Przedstawiciel GOPS jest członkiem Komisji
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Przasnysz	Kierownik oraz pracownicy socjalni są członkami Zespołu
Szkoły i Przedszkola z terenu Gminy Przasnysz	Teren Gminy	Przy realizacji dożywiania oraz indywidualnych sprawach dot. uczniów
Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu	Przasnysz	Monitoring rodzin dotkniętych przemocą oraz dysfunkcyjnych
Sąd Rejonowy w Przasnyszu	Przasnysz	W indywidualnych sprawach dot.

		Podopiecznych
Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym	Przasnysz	W indywidualnych sprawach dot. podopiecznych
Powiatowy Urząd Pracy	Przasnysz	Wymiana informacji , współpraca dot. aktywizacji zawodowej osób korzystających z pomocy
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz	Przasnysz	Współpraca dot. dystrybucji żywności Z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

Tabela 19. *Współpraca GOPS-u w Przasnyszu z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy Przasnysz.*

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Efekty pracy GOPS-u w Przasnyszu widoczne są w kategoriach tj.: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm. Z roku 2010 na 2011 liczba oferowanych pomocy z powodu ubóstwa na terenie gminy przyjęła tendencję spadkową z 514 na 462 oraz z roku 2011 na 2012 do 252 udzieleń pomocy. W 2013 roku wsparcie to jest oferowane w tej samej ilości co w poprzednim roku.

W 2010 roku GOPS wsparł społeczeństwo gminne z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych 32 razy, a w 2011 – 24. W kolejnym roku, 2012 ilość pomocy była na tym samym poziomie, a w 2013 roku spadła do 17 razy.

Pomoc udzielana rodzinom z tytułu alkoholizmu przybiera tendencję spadkową, ponieważ w roku 2010 udzielono jej 20 razy, a w roku 2011 – 18 razy. Następnie w roku 2012 ilość oferowanej pomocy z tego powodu wzrosła do 24, a w 2013 roku spadła do 17 razy.

Bezrobocie, które do roku 2011 przyjęło tendencję spadkową do 161 oferowanych pomocy w dalszych latach wzrasta: w roku 2012 do 181, a w roku 2013 do 184 udzieleń pomocy, jest w dalszym ciągu problemem, ponieważ może ono rodzić przemoc, która również wzrosła w danym czasie: w latach 2010, 2011 łącznie udzielono pomocy 6 razy, a w latach 2012, 2013 udzielono jej 10 razy.

III.14. Bezpieczeństwo publiczne

Władze gminy Przasnysz przeznaczają fundusze na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową. Z roku na rok łączna suma na dane działania jest zwiększana.

Poniżej przedstawione są środki przeznaczone na rozwój i wspieranie bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej:

- w 2010 r. – 252 763,58 zł,

- w 2011 r. – 237 472,48 zł,
- w 2012 r. – 251 616,00 zł,
- w 2013 r. – 266 061,42 zł.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Gmina Przasnysz stawia na bezpieczeństwo. W 2010 roku przeznaczyła na jego rozwój 252 763,58 zł, w 2011 roku – o 15 291,10 zł mniej, bo 237 472,48 zł, w 2012 roku przeznaczono 251 616,00 zł, a w 2013 roku – 266 061,42 zł. Wobec tego na przestrzeni lat 2010 - 2013 na bezpieczeństwo publiczne przeznaczono o 13 297,84 zł więcej.

III.15. Infrastruktura, transport i komunikacja

Infrastruktura wodociągowa

Sieć wodociągowa gminy Przasnysz łącznie mierzy 219,40 km i doprowadzona jest do wszystkich miejscowości na jej terenie. Wg danych GUS, w 2013 roku było do niej przyłączonych 1805 budynków mieszkalnych (korzystało z niej 5783 osób, czyli 78,70 % liczby ludności). W tabeli 20. przedstawione jest, jak zmieniała się infrastruktura wodociągowa na przestrzeni lat 2010 – 2013.

Lata	Długość sieci wodociągowej (km)	Liczba ludności korzystającej z wodociągu	Korzystający z wodociągu (% ogółu ludności)	Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dm3)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
2010	211,90	5789	77,90	380,20	1714
2011	211,90	5790	78,20	362,20	1764
2012	211,90	5765	78,40	388,80	1785
2013	219,40	5783	78,70	394,10	1805

Tabela 20. *Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Na terenie gminy funkcjonują stacje uzdatniania wody:

1) w Lesznie, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości:

Annopol, Cierpigórz, Golany, Gostkowo, Janin, Księstwo, Leszno;

wydajność stacji wynosi 270 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;

2) w Helenowie Nowym, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości:

Bogate, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Helenowo Gadomiec, Helenowo Nowe, Helenowo Stare, Józefowo, Lisiogóra, Wielodróż,część wsi Wyrąb Karwacki;

wydajność stacji wynosi 270,00 m³/d; woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;

3) w Szli, która zaopatruje w wodę miejscowości:

Bartniki, Cegielnia, Dębiny, Frankowo, Grabowo, Góry Karwackie, Karbówko, Karwacz, Kuskowo, Mchówko, Nowa Krępa, Osówiec Kmiecy, Osówiec Szlachecki, Polny Młyn, Sątrzaska, Stara Krępa, Szla, Święte Miejsce, Wandolin, Wygoda, część wsi Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki;

wydajność stacji wynosi 625,9 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;

4) w Mchowie, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości:

Mchowo, Trzcianka, Oględa;

wydajność stacji wynosi 120,00 m³/d; woda ujmowana jest przez trzy studnie głębinowe.

W latach 2009 – 2011 została zmodernizowana stacja uzdatniania wody w Lesznie, która należy do najnoowocześniejszych na terenie gminy Przasnysz. Łączna wartość prac wyniosła ponad 1,2 mln zł.

Infrastruktura kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna ma długość 65,30 km, z której korzysta 2346 osób (podłączonych jest do niej 628 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania), co stanowi 31,90 % ogółu mieszkańców. Ścieki zostają odprowadzane do oczyszczalni ścieków typu mechaniczno – biologicznego z podwyższonym usuwaniem związków biogennych. Przepustowość oczyszczalni sięga 4000 m3/dobę, a pozbawione wszelkich zanieczyszczeń ścieki odprowadzane są do rzeki Węgierki. Systemem oczyszczalni zarządza Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Przasnyszu. Poniżej (tabela 21.) jest przedstawiony rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w latach 2010 – 2013.

Lata	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	Liczba ludności korzystającej	Korzystający z kanalizacji (% ogółu ludności)	Ilość odprowadzanych ścieków (dm3)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych (szt.)
2010	37,80	1297	17,50	54,00	338
2011	37,80	1911	25,80	57,00	472
2012	65,30	2279	31,00	53,00	603
2013	65,30	22346	31,90	72,00	628

Tabela 21. *Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2013.*

Poza siecią kanalizacyjną w gminie Przasnysz jest rozwinięta budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, które powstają w małych miejscowościach o kolonijnym rozproszeniu posesji. Na obszarze gminy funkcjonuje dziś 309 przydomowych oczyszczalni. W najbliższym

czasie planowane są budowy kolejnych.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Sieć wodociągowa w gminie Przasnysz w latach 2010 – 2012 mierzyła niezmiennie 211,90 km, a w roku 2013 powiększono ją o 7,5 km. W latach 2010 - 2013 liczba ludności korzystających z niej przyjmowała tendencję rosnącą: w 2010 roku korzystało z niej 77,90 % ludności, w 2011 roku – 78,20 % ludności, w 2012 roku – 78,40 % ludności, a w 2013 roku – 78,70 % ludności gminnej.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Przasnysz w latach 2010 – 2011 mierzyła, 37,80 km, a w latach 2012 – 2013 – 65,30 km. W latach 2010 - 2013 liczba ludności korzystających z niej również przyjmowała tendencję rosnącą: w 2010 roku korzystało z niej 17,50 % ludności, w 2011 roku – 25,80 % ludności, w 2012 roku – 31,00 % ludności, a w 2013 roku – 31,90 % ludności gminnej. W gminie Przasnysz mieszkańcy mogą korzystać również z przydomowych oczyszczalni ścieków. Wobec tego gmina liczy 868 gospodarstw będących podłączonych do instalacji wodociągowej, ale nie korzystających z sieci kanalizacyjnej bądź przydomowych oczyszczalni ścieków.

III.16. Ochrona środowiska

Zapobieganie degradacji środowiska na terenie gminy Przasnysz jest dokonywane m.in. poprzez rozwój infrastruktury związanej z zakładaniem kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Sieć kanalizacyjna ma długość 65,30 km, z której korzysta 2346 osób (podłączonych jest do niej 628 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków typu mechaniczno – biologicznego, gdzie następuje proces oczyszczania z podwyższonym usuwaniem związków biogennych. Następnie pozbawione wszelkich zanieczyszczeń ścieki odprowadzane są do rzeki Węgierki. Przepustowość oczyszczalni sięga 4000 m3/dobę. Systemem oczyszczalni zarządza Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Przasnyszu. Tabela 21. przedstawia rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w latach 2010 – 2013.

Poza siecią kanalizacyjną w gminie Przasnysz jest rozwinięta budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, które powstają w małych miejscowościach, gdzie posesje rozproszone są na kolonie. Na obszarze gminy funkcjonuje dziś 309 przydomowych oczyszczalni, planowane są budowy kolejnych.

Na terenie gminy Przasnysz istnieje zasób wód podziemnych, które w pełni pokrywają potrzeby ludności gminy i miasta Przasnysz. Badania prowadzone w ramach monitoringu wód podziemnych wskazują, że czwartorzędowy poziom wodonośny posiada dobrej jakości wody, w których poziom związków azotu i chlorki przenikających z zanieczyszczeń z powierzchni ziemi jest bardzo niski.

W Karwaczu znajduje się sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 13,0ha. Na terenie gminy występują również stawy, do głównych należą w: Golanach, Gostkowie, Dębinach, Lisiogórze, Mchówku i Mchowie.

Na terenie wiejskiej gminy Przasnysz nie brakuje również zabytkowych parków podworskich w: Lesznie, Karwaczu i Obrąbie. W Karwaczu występują dwa pomniki przyrody – dęby szypułkowe oraz duży głaz narzutowy, a w miejscowości Dębiny występuje lipa drobnolistna.

Wnioski wraz z opisem dynamiki:

Wody podziemne na terenie gminy Przasnysz są stosunkowo czyste, gdyż poziom związków azotów i chlorki w niewielkiej ilości do niej przenikły, w związku z tym przed wykorzystaniem wymaga prostego uzdatnienia.

Dzięki inwestowaniu w zakładanie kanalizacji czy przydomowych oczyszczalni ścieków rozpowszechniane jest zapobieganie degradacji środowiska. Z roku na rok coraz więcej budynków mieszkalnych korzysta z podłączeń do sieci kanalizacyjnej. W 2010 roku było ich 338, w 2011 roku – 472, w 2012 roku – 603, a w 3013 roku – 628 przyłączeń. Reasumując, na przestrzeni lat 2010 – 2013, rozpowszechnienie korzystania z infrastruktury kanalizacyjnej wśród gospodarstw domowych wzrosła o ok. 85,80 %.

IV Diagnoza sytuacji społecznej wraz z wnioskami końcowymi.

Opracowywanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* opiera się na założeniu i koncepcji poprawy sytuacji społecznej w gminie. Materiałem wyjściowym do pracy nad *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2015-2020, była analiza danych z Urzędu Gminy w Przasnyszu, Powiatowego Urzędu Pracy, Głównego Urzędu Statystycznego. a przede wszystkim wyniki badań ankietowych przeprowadzanych na mieszkańcach gminy Przasnysz w zakresie lokalnych uwarunkowań i problemów społecznych dla potrzeb ww. dokumentu.

Wg powyższych danych można zdiagnozować problemy społeczne w kategoriach tj.:

- RODZINY

Oferowana pomoc rodzinom w gminie Przasnysz na przestrzeni lat 2010 – 2013 ze względu na bezrobocie wzrosła z ilości 170 na 184. Jest to dość znacząca różnica, ponieważ w wyniku zwiększającej się stopy bezrobocia może zwiększać się np. przemoc w rodzinach. W 2010 roku w wiejskiej gminie Przasnysz udzielono 3 razy pomocy rodzinom z tytułu rodzącej się w nich przemocy, a 3 lata później udzielono jej 5 razy.

- ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

  Gmina Przasnysz na dzień 25. sierpnia 2015 liczyła tylko 5 mieszkań socjalnych, z których 2 z nich uzyskano dzięki adaptacji innych obiektów, a 3 – z przekształceń z innych obiektów. Niski poziom zasobów socjalnych gminy jakimi są mieszkania przyczynia się, że wiele rodzin, które dosięga ubóstwo są skazani na życie w fatalnych warunkach, co również jest ważnym problemem społecznym wartym poprawy. Gdyby gmina posiadała większą ilość funduszy przeznaczonych na wybudowanie/adaptacje/przekształcenia mieszkań, to większy odsetek społeczeństwa gminy Przasnysz miałby możliwość życia w godnych warunkach.

- RYNEK PRACY

  Na terenie gminy Przasnysz spada ilość miejsc pracy, która może być spowodowana kryzysem gospodarczym, występującym jako spadek zapotrzebowania na towary i usługi. Wraz ze spadkiem liczby miejsc pracy wzrasta bezrobocie.

- OCHRONA ZDROWIA

  Wiejska gmina Przasnysz nie posiada na swoim terenie żadnej placówki medycznej. Społeczeństwo gminne może jedynie korzystać z usług ośrodków znajdujących się w mieście Przasnysz. Jest to problem społeczny, ponieważ w nagłych przypadkach ludność nie może bezpośrednio korzystać z usług medycznych ze względu na brak rozmieszczonej lokalizacji punktów medycznych na terenie gminy.

- KULTURA

  Na terenie wiejskiej gminy Przasnysz z ośrodków kulturalnych istnieją tylko: Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem oraz jej dwie filie: w Dobrzankowie i w Karwaczu, z czego jedynie ta pierwsza prowadzi dodatkowo działalność edukacyjno – kulturalną. Jak na gminę liczącą około 7351 mieszkańców liczba takich ośrodków jest zdecydowanie za mała. Brak produktywnego (niosącego korzyści) spędzania wolnego czasu wśród dzieci i młodzieży może doprowadzić do ujawnienia się kolejnych problemów, które korelują z brakiem zorganizowanych form spędzania czasu: alkoholizm i narkomania, przemoc.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powinna powstawać jedynie w oparciu o dokumenty i przemyślenia urzędników lub zewnętrznych ekspertów. Niewątpliwie konieczne jest poznanie opinii mieszkańców. Dlatego też do pracy nad dokumentem zaangażowana została społeczność lokalna. Elementem uspołecznienia procesu budowy *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* było przeprowadzenie badania ankietowego na terenie gminy.

Na obszarze wiejskiej gminy Przasnysz przeprowadzono ankietę badającą opinię mieszkańców na temat problemów społecznych. Miejscem dystrybucji ankiet był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Respondenci zostali wybrani w sposób losowy. W rezultacie w badaniach wzięło udział 200 osób. Grupę ankietowanych stanowili mieszkańcy gminy Przasnysz w każdym przedziale wiekowym, w każdej formie aktywności zawodowej oraz na różnych poziomach wykształcenia (wszystkie dane są przedstawione na wykresach poniżej) i stanowili oni grupę reprezentatywną społeczności gminnej. Dzięki tak dobranej grupie respondentów został uzyskany pogląd na aktualne problemy społeczne istniejące w mieście, z jakim borykają się mieszkańcy wszystkich grup społecznych. Każda osoba miała możliwość wypowiedzenia się, co do istniejących problemów społecznych, jak również miała możliwość naświetlenia problemów ukrytych, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wykres 3.*Struktura płci respondentów badania ankietowego.*

Wykres 4. *Struktura wieku respondentów badania ankietowego.*

Wykres 5. *Struktura wykształcenia respondentów badania ankietowego.*

Wykres 6. *Struktura respondentów badania ankietowego ze względu na aktywność zawodową.*

Na pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych mieszkańcy gminy odpowiadali:

Wykres 7. *Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie badania ankietowego (w %).*

36 % respondentów uważa, że najważniejszym problemem społecznym gminy jest bezrobocie, 21,50 % uważa, że alkoholizm, 21,20 % - zanikanie tradycyjnych form rodziny,

a 11,50 % respondentów twierdzi, że ubóstwo jest najważniejszym problemem dotyczącym rodziny gminy Przasnysz. Wg ankietowanych istnieją również problemy, które dotyczą społeczeństwa, ale w mniejszym stopniu: niski poziom wzajemnej pomocy między rodzinami (8 % odpowiedzi), niezaradność życiowa (5 % odpowiedzi), bezradność opiekuńczo – wychowawcza (3 % odpowiedzi) oraz brak pośrednictwa psychologiczno – prawnego (3 % odpowiedzi).

Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych zarówno w skali kraju jak i gminy oraz jedną z przyczyn pogarszania się funkcjonowania rodziny. Długi okres pozostawania bez pracy w efekcie może powodować ubóstwo, bezdomność, przemoc w różnych sferach, zanikanie autorytetu rodzicielskiego itp. Istnieje także duże prawdopodobieństwo przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców społecznych, co w konsekwencji może doprowadzić do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Kolejnym bardzo ważnym problemem rodzin są uzależnienia i współuzależnienie, zawężone tutaj do alkoholizmu, który może rozwijać się ze względu na panujące bezrobocie, a rodzić z kolei zanikanie tradycyjnych form rodziny ze względu na patologię wynikającą z danego uzależnienia.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie instytucji, do których mogą zgłaszać się ze swoimi problemami:

Wykres 8. *Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie badania ankietowego (w %).*

40 % ankietowanych wybrało Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako instytucję, do której mogą kierować się ze swoimi problemami. Natomiast 18,50 % respondentów stwierdziło, że nie ma takiej instytucji na terenie gminy, do których mogą udać się o pomoc.

W ankiecie zadano również pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych dzieci i młodzieży. Respondenci odpowiadali na nie następująco (wykres 11.):

Wykres 9. *Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie badania ankietowego (w %).*

21,5 % ankietowanych twierdzi, że największym problemem dotyczącym dzieci i młodzieży jest brak zorganizowanych form spędzania czasu, co może rodzić kolejne problemy. Wobec tego młodzież bezproduktywnie spędza wolny czas, dla zabicia czasu zaczyna interesować się używkami - alkoholem i papierosami oraz narkotykami. Te ostatnie problemy mogą też być skutkiem braku posiadania pozytywnych wzorców i autorytetów, czy przemocy ze strony rodziców, które również zdaniem społeczeństwa wiejskiej gminy Przasnysz występują na jej terenie.

Respondenci udzielili też odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów społecznych w obszarze opieki zdrowotnej, której wyniki przedstawiono na wykresie 12:

Wykres 10. *Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie badania ankietowego (w %).*

Problem z obszaru opieki zdrowotnej, który zdaniem 42 % ankietowanych jest im najbliższy dotyczy długiego okresu oczekiwania na usługi medyczne, co jest związane z małą liczbą specjalistów, który jest drugim głównym problemem społeczeństwa gminnego.

W ankiecie również padło pytanie odnoście problemów społecznych dotyczących osób starszych. Wyniki przedstawione są poniżej:

Wykres 11. *Struktura odpowiedzi respondentów na pytanie badania ankietowego (w %).*

Problemami, które głównie dotykają osoby starsze na terenie gminy Przasnysz, to izolacja społeczna (31,50 % odpowiedzi respondentów), która może być spowodowaną niezdolnością do

samoobsługi (19,50 % odpowiedzi respondentów) i brakiem zorganizowanych form spędzania czasu (17,50 % odpowiedzi respondentów), izolacją rodzinną (16 % odpowiedzi respondentów) oraz niepełnosprawnością (14 % odpowiedzi respondentów), z którymi również boryka się starsze społeczeństwo gminy.

Podsumowując, na terenie gminy Przasnysz można wyszczególnić problemy z różnych dziedzin życia, oraz te, które dotyczą różnych grup wiekowych. Możemy zaobserwować, że w danym środowisku występuje wielość problemów, zatem jeden problem może być przyczyną, jak również skutkiem innych problemów.
Dostrzegane problemy społeczne wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Wybrane problemy społeczne poddane analizie / ocenie:

- bezrobocie.
- ubóstwo.
- alkoholizm lub narkomania.
- problemy społeczne dotyczące osób starszych.

Charakterystyka wybranych problemów społecznych:

Z danych przedstawionych w poprzednim podrozdziale wynika, że gmina Przasnysz w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* na lata 2015-2020 powinna podjąć działania o charakterze aktywnej integracji przede wszystkim w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dotyczących kwestii bezrobocia, które często bywa przyczyną zanikania tradycyjnych form rodziny, ubóstwa, kwestii osób niepełnosprawnych oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei wszystkie te problemy mogą rodzić kolejne, którymi jest alkohol i papierosy oraz narkotyki. Te ostatnie mogą być również przyczyną braku zorganizowania form spędzania czasu dla młodzieży oraz osób starszych.

W ramach projektu „Kalkulator Kosztów Zaniechania – wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na Mazowszu w zakresie polityki społecznej w obszarze analizy kosztów braku podejmowania działań aktywizująco – wspierających" wprowadzono nowatorski sposób problemów społecznych oparty na trzech stopniach nasilenia danego problemu. Jest on związany z potrzebą zmiany wprowadzenia polityki społecznej. Zaproponowany trójpodział

jest wstępem do zmiany postrzegania problemów społecznych oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących przypisanych konkretnym grupom potrzebujących w zależności od poziomu dotykającego ich problemu. Jest on także elementem opracowywanego innowacyjnego modelu prowadzenia polityki społecznej. Będzie też wykorzystany w ramach Kalkulatora Społecznego.

IV.1. Bezrobocie

Dla celów projektu przyjęta została definicja kwestii bezrobocia opierająca się na kryterium braku pracy w momencie stania się klientem GOPS-u, choć niekoniecznie pozostawania w rejestrach Powiatowych Urzędów Pracy przez cały okres korzystania z usług i świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Pozycja osób bezrobotnych na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy w gminie Przasnysz są przede wszystkim narażone:

- osoby o niższym poziomie wykształcenia,
- kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy,
- młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym,
- osoby, które przekroczyły 45 – 50 rok życia.

Z powodu bezrobocia, jako dominującej kwestii społecznej w roku 2014 GOPS udzielił pomocy 184 jednostkom na terenie gminy, co stanowi aż 38,73 % łącznych oferowanych pomocy danym jednostkom.

Liczba osób bezrobotnych ogółem	571
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	348
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	184

Tabela 22. *Liczba osób bezrobotnych na terenie wiejskiej gminy Przasnysz w 2013r.*

Poziom wysoki (3)

Osoba pozostająca bez pracy długookresowo, zniechęcona poszukiwaniem zatrudnienia. Nie pracuje, od co najmniej dwóch lat. Nie współpracuje ze służbami zatrudnienia. Osoba o niskim poziomie zatrudnialności. Osoba doświadczająca „pułapki bierności".

Prognoza i rekomendacje:

W perspektywie do 2020 roku poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Zakłada się, że po okresie obecnej recesji nastąpi poprawa sytuacji ekonomicznej w najbliższych latach, a co za tym idzie zmniejszeniu ulegnie poziom bezrobocia. Problemem jest, że szereg osób pozostających obecnie bez pracy będzie miało utrudniony powrót na ścieżkę zawodową (długotrwale bezrobotni). Innowacyjne formy rozwiązywania problemu bezrobocia wymagają prowadzenia aktywnej polityki społecznej, która prowadziłaby do reformy pomocy społecznej. Zamiast oferowania pasywnych form udzielania pomocy (świadczenia pieniężne) na rzecz kreowania aktywności u osób bezrobotnych, współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu tak ważnej kwestii społecznej. Działania o charakterze aktywnej integracji powinny zmierzać w kierunku rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, współpracy z organizacjami samorządowymi i innymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, prowadzenie działań aktywizujących i prewencyjnych w zakresie aktywnej polityki społecznej.

Powyższe dane wskazują, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osobom korzystającym z GOPS-u jest bezrobocie, ponieważ wg danych z 2013 roku, aż 60,95 % ogólnej liczby bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. Do tak wysokiej liczby osób długotrwale bezrobotnych może przyczyniać się fakt, że na terenie gminy pomoc społeczna z tytułu bezrobocia była udzielana aż 184 rodzinom. Powrót na rynek pracy klientów Ośrodka jest utrudniony, a często nawet niemożliwy we względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji (lub ich brak) oraz skutki, jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia (m.in. niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji. Należy jednocześnie zaznaczyć, że to bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim utożsamiają się sami klienci, co potwierdzają również dane z Powiatowego Urzędu Pracy.

Bezrobocie rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, pojawiają się takie problemy będące przyczyną bądź skutkiem: uzależnienia, przemoc, bezdomność, ubóstwo. Takie nawarstwianie problemów jest zgubne i w swoich skutkach prowadzi do degradacji życia rodzinnego.

Problem bezrobocia w wiejskiej gminie Przasnysz jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych. Pociąga za sobą i jest przyczyną nasilania się społecznych patologii tj.: trudności wychowawcze z dziećmi, zainteresowanie używkami. Zjawisko to sprzyja także izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia, wpływa na zwiększoną ilość bezproduktywnego spędzania czasu.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zaproponowany poniżej podział jest wstępem do zmiany postrzegania problemów społecznych oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących przypisanych konkretnym grupom w zależności od poziomu dotykającego ich problemu.

Poziom niski (1)

Osoba bezrobotna, czyli niepracująca, aktywnie poszukująca zatrudnienia w ciągu ostatniego miesiąca oraz gotowa podjąć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Nie występuje efekt zniechęcenia bezskutecznym poszukiwaniem zatrudnienia;

Poziom średni (2)

Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako bezrobotna stosująca głównie bierne metody poszukiwania zatrudnienia. Osoba bezrobotna średniookresowo. Osoba doświadczająca „pułapki bezrobocia".

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA RYNKU PRACY

Mocne strony	*Słabe strony*
• Systematyczne doskonalenie metod zarządzania w PUP. • Bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami. • Zaangażowanie pracowników GOPS i PUP na rzecz problemu bezrobocia. • Realizacja projektów systemowych dla osób bezrobotnych. • Zasoby kadrowe pomocy społecznej o wysokich kwalifikacjach. • Współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Współpraca GOPS ze Służbą Kuratorską przy Sądzie Rejonowym. • Współpraca GOPS ze organizacjami pozarządowymi.	• Odpływ wykształconej młodzieży. • Niedostateczna informacja o rynku pracy dla młodzieży uczącej się. • Niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem. • Wzrost patologii społecznych: alkoholizmu, zanikania tradycyjnych form rodziny, izolacji społecznych. • Brak wzorców rodzinnych dotyczących kształcenia, zdobycia wykształcenia. • Brak dużych zakładów szczególnie w sferze produkcyjnej. • Zbyt mała liczba przedsiębiorstw produkcyjno usługowych. • Mała liczba projektów organizowana przez pomoc społeczną na rzecz aktynej integracji.
Szanse	*Zagrożenia*
• Wykorzystanie potencjału ludzkiego (bezrobotnych) pod potrzeby inwestorów. • Współpraca z partnerami lokalnymi. • Współpraca z sąsiednimi gminami, powiatem. • Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. • Rozwój Przasnyskiej Strefy Gospodarczej.	• Mała ilość inwestycji tworzących nowe miejsca pracy. • Niewystarczające środki finansowe na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. • Mała liczba pośredników pracy. • Pasywna pomoc oferowana przez GOPS (świadczenia pieniężne). • Mała ilość pomocy aktywnej oferowana przez GOPS I PUP. • Szybki postęp techniczny i technologiczny, i niedostosowane w związku z nim kwalifikacje osób.

Tabela 23.*Analiza SWOT dotycząca rynku pracy.*

IV.2. Ubóstwo

Ubóstwo to stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów, powodujący brak możliwości zaspokojenia stosownych do sytuacji jednostki potrzeb i zagrażający w przypadku dłuższego okresu utrzymywania się wykluczeniem społecznym.

Tym samym ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostka czy grupa odczuwa brak dostatecznych środków do życia, a w związku z tym nie ma zaspokojonych podstawowych potrzeb. Pod pojęciem „podstawowych potrzeb" należy przyjąć katalogowe ujęcie potrzeb ustawą o pomocy społecznej na których uzupełnienie czy pokrycie można przyznać świadczenia pieniężne z pomocy społecznej tj.: żywność, opał, schronienie, leki i leczenie i odzież. W każdym przypadku przyznawania pomocy osobom czy rodzinom, których dochód nie przekracza ustalonego w ustawie kryterium dochodowego tj. kwoty 634 zł dla osób samodzielnie prowadzących gospodarstwo domowe oraz kwoty 514 zł na członka rodziny, należy uznać iż w związku z nie przekroczeniem gwarantowanego dochodu, osoba czy też rodzina dotknięta jest ubóstwem.

Wg danych z 2013 roku, na 544 rodzin aż 252 rodzin korzysta z pomocy finansowej z powodu ubóstwa, co stanowi 53,05 % ogółu rodzin korzystających z pomocy.

Problem ubóstwa – to przyczyna niezaspokojenia wielu podstawowych potrzeb. Pomimo podejmowania dotychczasowych działań w zakresie prowadzenia aktywnej polityki społecznej – problem ubóstwa wzrasta. Na rozwiązanie tej kwestii wpływa również sytuacja gospodarcza kraju, bariery w rozwoju drobnej przedsiębiorczości, niechęć do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej otrzymują wsparcie z powodu ubóstwa, co oznacza, że rodziny te nie przekraczają gwarantowanych dochodów uznawanych za wyznaczenie progu ubóstwa. Należy zauważyć, że ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej rodzin. Z roku na rok zauważalna jest mniejsza ilość beneficjentów pomocy społecznej, których główną dysfunkcją społeczną jest właśnie problem ubóstwa, lecz w dalszym ciągu problem ten dotyczy największej ilości rodzin na terenie wiejskiej gminy Przasnysz.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Zaproponowany poniżej podział jest wstępem do zmiany postrzegania problemów społecznych oraz przejścia z działań interwencyjnych na rzecz działań aktywizujących przypisanych

konkretnym grupom w zależności od poziomu dotykającego ich problemu.

Poziom niski (1)

Ubóstwo dochodowe, płytkie, wyrażające się w braku możliwości zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarstwa domowego.

Poziom średni (2)

Utrwalone ubóstwo dochodowe, wyrażające się niskim dochodem oraz np. złymi warunkami mieszkaniowymi lub niedostatecznym wyposażeniem gospodarstwa domowego, ograniczoną konsumpcją i ograniczonym udziałem w życiu społeczności lokalnej (np. brak możliwości opłacenia dziecku wyjazdu na wycieczkę szkolną lub wypoczynku wakacyjnego); narażenie na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym). Brak umiejętności samodzielnej poprawy sytuacji. Zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Poziom wysoki (3)

Trwałe ubóstwo dochodowe, stała ekspozycja na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym); zagrożenie bezdomnością, złe warunki mieszkaniowe, zła sytuacja rodzinna, pogarszający się stan zdrowia przy niskim poziomie higieny zdrowotnej. Brak prób samodzielnej poprawy sytuacji. Podleganie procesom wykluczenia społecznego.

Prognoza i rekomendacje:

By możliwie zmniejszyć poziom ubóstwa na terenie wiejskiej gminy Przasnysz na przyszłe lata należałoby:

- tworzyć i rozwijać działania mające na celu zwiększenie szans na trwały wzrost dochodów gospodarstw domowych,
- podjąć działania dotyczące rozwoju systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi / zależnymi (osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci) umożliwiającego aktywizację zawodową opiekunów. Działania te są bardzo istotne, ponieważ zmniejszyłoby to izolację społeczną osób starszych / niepełnosprawnych, która wg ankietowanych jest znaczna na terenie gminy.
- Współpracować z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz aktywnej integracji,
- rozwijać podmioty ekonomii społecznej,
- zapobiegać utracie mieszkań przez ubogie rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym

Poza skutkami ekonomicznymi dla rodziny bardzo niebezpieczne są konsekwencje w sferze emocjonalnej. Rodziny ubogie czują się wykluczone ze społeczeństwa, bierne. Charakterystyczne dla wielu rodzin staję się tzw. „dziedziczenie biedy", powodujące w dłuższej perspektywie czasu tzw. „uzależnienie od pomocy społecznej". Działania zmierzające do ograniczenia zjawiska ubóstwa powinny być prowadzone wielopłaszczyznowo, we wzajemnej współpracy międzysektorowej. Jednym z istotnych działań jest rozbudzenie aktywności osób i rodzin dotkniętych tym problemem, poprzez zainteresowanie ich udziałem w gospodarce rynkowej, rozbudzenie potrzeby ustawicznego kształcenia, walkę z patologią i wykluczeniem społecznym, a nade wszystko wzmacnianie i odbudowywanie roli rodziny. W tym celu konieczna wydaje się zmiana świadomości społecznej, wzmacnianie inicjatyw w zakresie kształtowania i wychowania oraz stworzenia warunków komunikacji społecznej. Dlatego cenne są wszelkie inicjatywy ze strony gminy, które skupiają wokół wszystkie środowiska.

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU

Mocnestrony	*Słabe strony*
• Dostrzeżenie potrzeby działań w obszarze aktywnych form pomocy i integracji społecznej. • Współpraca GOPS z PUP (oferowanie prac interwencyjnych, staży, robót publicznych itp.). • Współpraca GOPS z przedszkolami i szkołami na terenie gminy Przasnysz. • Współpraca GOPS ze organizacjami pozarządowymi. • Bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami. • Zasoby kadrowe pomocy społecznej o wysokich kwalifikacjach.	• Zbyt mała liczba efektywnych instrumentów, które mogłyby zmniejszyć deficyty i dysfunkcje poszczególnych jednostek grup społecznych. • Tradycyjne postrzeganie spójności tylko przez pryzmat dochodów i stopnia narażenia na ubóstwo. Uwarunkowania prawne ograniczające rozwój drobnej przedsiębiorczości.
Szanse	***Zagrożenia***
• Realizacja programów profilaktycznych ograniczających problem ubóstwa. • Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy. • Możliwość korzystania z prac interwencyjnych, robot publicznych oferowanych w ramach wsparcia przez PUP.	• Niewystarczające zasoby finansowe na prowadzenie aktywnej polityki społecznej w zakresie ograniczania ubóstwa. • Ograniczona ilość możliwości uzyskania staży, prac interwencyjnych itp. • Niski stopień motywacji do podjęcia pracy (ubodzy otrzymują pomoc finansową, które demotywują ich do podjęcia pracy).

Tabela 24. *Analiza SWOT dotycząca obszaru przeciwdziałania ubóstwu.*

IV.3. Alkoholizm lub narkomania

Alkoholizm – zaburzenie polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu, jest kolejnym problemem społecznym dotykającym społeczeństwo gminy Przasnysz. Nadużywanie napojów wyskokowych stanowi dziś bezdyskusyjnie jedną z najpoważniejszych kwestii do rozwiązania. Jest to problem złożony, który jest trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców.

Wg danych z ankiet badających problemy społeczne gminy, 21,5 % respondentów uważa, że najważniejszym problemem społecznym jest alkoholizm.

Alkoholizm to problem nawarstwiający się. Bardzo często towarzyszą mu kolejne negatywne zjawiska, z którymi borykają się jednostki, np. brak pracy, ubóstwo, problemy zdrowotne czy wychowawcze, zaburzenia w komunikacji między członkami rodziny, zanikanie tradycyjnych form rodziny. Coraz częściej po alkohol sięgają młodzi ludzie z nadmiarem wolnego czasu, którzy zaczynają przebywać w nieodpowiednim towarzystwie. Zauważalne jest również w środowiskach zjawisko „dziedziczenia alkoholizmu", gdzie rodzice nadużywają alkoholu nie dając przy tym dobrego wzorca swoim dzieciom, co najczęściej prowadzi do interwencji sądów w sprawy opiekuńczo – wychowawcze. Warto zauważyć, że najczęściej alkoholizmowi towarzyszy przemoc w rodzinie.

Osobom uzależnionym od alkoholu z pomocą idzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przasnyszu. Ta druga instytucja w ostatnich latach podejmowała działania w formie organizowanych programów profilaktycznych oraz szkoleń dla rodziców i nauczycieli związanych z substancjami psychoaktywnymi, i skutkami ich nadużywania. Osoby uzależnione kierowane są na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, gdzie najczęściej Sąd Rodzinny wydaje wobec nich postanowienie o konieczności leczenia odwykowego. Poza tą ścieżką pomocy osoby uzależnione mogą same dobrowolnie zgłaszać się na leczenie odwykowe do Poradni Leczenia Uzależnień oraz Ośrodka Leczenia Uzależnień w Przasnyszu, która oferuje również pomoc osobom współuzależnionym.

Charakterystyka poziomów intensywności problemu społecznego:

Alkoholizm lub narkomania - zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych, wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychoaktywnych na organizm ludzki. Zjawiska te charakteryzują się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich

wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Poziom 1 (niski):

Okresowe używanie środków psychoaktywnych lub alkoholu. Wzrost tolerancji i ochoty na używki. Nie występują skumulowane szkody, ale mogą mieć miejsce zdarzenia, które skutkują określonymi konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi, itp. (szczególnie w odniesieniu do młodzieży). Osoba potrafi pełnić określone role społeczne.

Poziom 2 (średni):

Nadużywanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Występują trudności z pełnieniem określonych ról społecznych, zagrożenie stabilności zawodowej. Zaniedbywanie rodziny, konflikty domowe, pogłębiające się uzależnienie psychiczne i fizyczne, pojawiające się szkody zdrowotne. Wymagający sporego zaangażowania służb, terapeuty. Osoba traci role społeczne.

Poziom 3 (wysoki):

Uzależnienie od środków psychoaktywnych lub alkoholu. Picie lub branie stanowią dominujący wymiar funkcjonowania jednostki i skutkuje niemożnością wypełniania podstawowych ról społecznych. Zalecana terapia stacjonarna lub ambulatoryjna. Może występować zerwanie więzi społecznych.

Prognoza i rekomendacje:

W działaniach mających na celu prowadzenie aktywnej polityki społecznej w obszarze uzależnienia od alkoholu, należy kłaść większy akcent na szeroko rozumianą profilaktykę, szczególnie młodzieży gimnazjalnej oraz na pomoc psychologiczną i prawną dla osób współuzależnionych (najczęściej są nimi rodziny osób uzależnionych). Ważną kwestią jest zaangażowanie środowiska lokalnego w rozwiązywanie problemu uzależnienia od alkoholu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna skupiać osoby zaangażowane w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Istotnym czynnikiem jest współpraca z organizacjami pozarządowymi i ruchami abstynenckimi, które powinny być wspierane przez samorząd lokalny oraz podniesienie kompetencji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Podjęte działania powinny opierać się na:

- dążeniu do redukcji liczby zgonów związanych z uzależnieniami,
- zwiększeniu świadomości społecznej związanej z problemami takimi jak narkomania czy alkoholizm,
- wprowadzeniu większej ilości programów profilaktyczno – edukacyjnych dla młodzieży,
- rozwoju programów wsparcia psychologicznego i socjalnego.

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI

Mocne strony	*Słabe strony*
• Aktywność podmiotów pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania wyżej wymienionych problemów tj.: grupy AA. • Działanie Sądu Rejonowego, który kieruje na teriapie odwykowe. • Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS ze szkołami na terenie gminy. • Współpraca GOPS ze Służbą Kuratorską przy Sądzie Rejonowym. • Działalność Poradni Leczenia Uzależnień. • Działalność grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. • Dostęp do certyfikowanych specjalistów ds. uzależnień.	• Niedodstateczne środki finansowe na podnoszenie kompetencji osób. • Mała liczba organizowanych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży. • Mała liczba organizowanych działań profilaktycznych z zakresu uzależnień i ich skutków.
Szanse	***Zagrożenia***
• Wzrastająca świadomość o potrzebie podejmowania działań w rozwiązywaniu problemów uzależnień. • Programy edukacyjne dla dzieci/młodzieży realizowane w placówkach oświatowych. • Dalsza współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Organizacja zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w ramach zagospodarowania ich wolnego czasu.	• Marginalizacja osób uzależnionych. • Wzrastające spożycie alkoholu wraz z obniżeniem wieku inicjacji alkoholowej/ narkotykowej. • Zwiększająca się liczba przemocy związana z uzależnieniem alkoholowym. • Łatwy dostęp do środków zmieniających świadomość.

Tabela 25. *Analiza SWOT dotycząca obszaru przeciwdziałania alkoholizmowi.*

IV.4. Problemy społeczne dotyczące osób starszych

Poza wyżej przedstawionymi głównymi problemami społecznymi panującymi na obszarze gminy Przasnysz, należy również zwrócić uwagę na problemy, które wg mieszkańców gminy szczególnie dotyczą osób starszych.

Społeczeństwo starsze samo w sobie nie jest problem, lecz czynności, z którymi borykają się na co dzień, szczególnie te, które mogą sprawiać trudność ze względu na bariery występujące po stronie otoczenia (społecznego, kulturowego, prawnego, politycznego). Gmina wiejska Przasnysz wg danych z 2013 roku, liczy 1066 osób. Tabela poniżej (26.) przedstawia liczbę osób należących do kategorii wiekowej „65 i powyżej" na przestrzeni lat 2010 – 2013.

Rok	Liczba osób w kat. wiekowej „65 i więcej"
2010	1022
2011	1048
2012	1035
2013	1066

Tabela 26. *Ludność Gminy Przasnysz należąca do kategorii wiekowej „65 i wyżej" w latach 2010 – 2013.*

Wykres 14. *Odpowiedzi respondentów na pytanie z ankiety.*

Wg powyższego wykresu, 31,50 % respondentów twierdzi, że izolacja społeczna jest najważniejszym problemem dotyczącym osób starszych, 19,50 % reprezentatywnej grupy społeczeństwa uważa, że problemem jest niezdolność do samoobsługi, 17,50 % uważa, że jest to brak zorganizowanych form spędzania czasu , 16,00 %, że jest to izolacja rodzinna, a 14,00 %, że niepełnosprawność jest największym problemem dotyczącym starsze społeczeństwo gminy wiejskiej Przasnysz. Wszystkie problemy, które zostały wybrane przez respondentów, szczególnie te dotyczące starszego społeczeństwa, ściśle korelują ze sobą, ponieważ jedne wynikają z drugich i są przyczyną bądź skutkiem kolejnych.

Respondenci odpowiedzieli również na 3 kluczowe pytania, które szczególnie dotyczą osób starszych zamieszkujących gminę wiejską Przasnysz. Analiza odpowiedzi daje możliwość pełnej diagnozy problemów.

Wykres 15. *Odpowiedzi respondentów na pytanie z ankiety.*

Jednym z problemów społecznych osób starszych w gminie Przasnysz jest niepełnosprawność. Powyższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na jedno z pytań dotyczących dostępu niepełnosprawnych do ofert pomocy: 55,00 % respondentów uważa, że nie jest ona wystarczająca, a tylko 12,00 % twierdzi, że jest wystarczająca.

Wykres 16. *Odpowiedzi respondentów na pytanie z ankiety.*

Na pytanie „Kto przede wszystkim Pana/Pani zdaniem powinien sprawować opiekę nad osobą długotrwale chorą lub niepełnosprawną?" 40,50 % respondentów odpowiedziało, że rodzina, 21,00 %, że służba zdrowia, 16,50 % uważa, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a 9,00 %, że Dom Pomocy Społecznej. Powyższa struktura odpowiedzi świadczy, że gmina Przasnysz jest typowo wiejskim obszarem, na którym tempo życia jest wolniejsze, niż w większych miastach - gdzie coraz bardziej zanikają ważne wartości społeczne. Gmina wiejska Przasnysz jest terenem, na którym powszechny jest wielopokoleniowy model rodziny, stąd aż 40,50 % respondentów uważa, że to rodzina powinna sprawować opiekę nad osobą potrzebującą pomocy, a tylko 9 % twierdzi, że instytucją wspierającą w danej dziedzinie powinien być Dom Pomocy Społecznej.

IV.5. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych.

W nawiązaniu do problemów i potrzeb mieszkańców gminy wiejskiej Przasnysz w 2014 roku na podstawie poniższych danych można określić, jaki odsetek ludności korzysta z systemu pomocy społecznej (tabela 27.).

Forma pomocy/świadczeń	Ilość klientów GOPS korzystających ze wsparcia	Środki przeznaczone na ten cel
Zasiłek stały	49	211 328,00 zł

Zasiłek okresowy	55	82 901,00 zł
Zasiłek celowy	128	52 191,00 zł
Posiłek	354	139 863,00 zł

Tabela 27. *Formy pomocy i świadczeń GOPS w 2014r.*

Z powyższych danych wynika, że odsetek ludzi korzystających z pomocy społecznej w gminie Przasnysz jest wysoki, ponieważ aż 586 klientów GOPS-u skorzystało ze świadczeń z różnych obszarów pomocy. Na podstawie dochodów, rodziny kwalifikują się do świadczeń socjalnych, tym samym nie przekraczając ustawowych kryteriów dochodowych uprawniających do ich pobierania. W ubiegłym roku najwięcej świadczeń, bo 60,41% ich ogółu udzielono potrzebującym w formie posiłku na łączną kwotę 139 863,00 zł. Natomiast najwięcej funduszy GOPS wydał na zasiłki stałe o zsumowanej wartości do 211 328,00 zł. Całe oferowane wsparcie potrzebującym w roku 2014 było równe 486 283,00 zł.
Wszystkie te formy udzielania wsparcia świadczą głównie o wysokim współczynniku ubóstwa w gminie.

Powody udzielania pomocy rodzinom	Liczba rodzin objętych wsparciem
Ubóstwo	230
Bezrobocie	172
Alkoholizm	15

Tabela 28. *Powody udzielania wsparcia rodzinom przez GOPS w 2014r.*

Powyższe dane wyraźnie wskazują na wielkość problemu społecznego na obszarze gminy wiejskiej Przasnysz. Największym, najbardziej dotykającym problemem jest ubóstwo, następnie bezrobocie, a najmniej rozwinięty jest problem alkoholizmu. Nie mniej jednak, nie oznacza to, że jest to problem, który można zbagatelizować, gdyż tak jak wcześniejsze, może rodzić inne problemy ciążące na społeczeństwie gminy Przasnysz.

IV.6. Szczególne uwarunkowania nasycenia problemami społecznymi

Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej Strategii była analiza badawcza problemów społecznych, odnosząca się do głównych uwarunkowań zewnętrznych ogólnej sytuacji gminy oraz uwarunkowań wewnętrznych obszaru pomocy społecznej. Do analizy danych o problemach posłużyły sprawozdania uwzględniające liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, w rozbiciu na poszczególne problemy społeczne, sprawozdania z opracowanych programów wykonawczych. Najważniejsze problemy społeczne: bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm są ściśle powiązane z innymi problemami.

Wykres 17. *Liczba pomocy społecznych udzielanych rodzinom gminy Przasnysz w 2013 r.*

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej jest ubóstwo, które jest ściśle powiązane z bezrobociem i alkoholizmem. Dominującą grupą wśród osób bezrobotnych, których na 2013 rok gmina Przasnysz liczyła 571 osób, stanowią tzw. osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, do których zaliczamy: długotrwale bezrobotnych, którzy stanowili grupę 348 osób, czyli aż ok. 61 % ogółu bezrobotnych. Wynikiem długotrwałego bezrobocia może być izolacja społeczna, zagrożenie patologią społeczną oraz degradacja materialna i społeczna jednostek dotkniętych tym problemem, a także ich rodzin. Jak wynika z analizy oraz obserwacji, problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu. Najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawia się: ubóstwo, alkoholizm, przemoc, przestępczość, eurosieroctwo, bezdomność.

Należy zauważyć, że wszelkie działania w zakresie polityki i pomocy społecznej mają ograniczony zasięg. Część mieszkańców nie podda się proponowanym działaniom lub nie przyjmie pomocy. Biorąc pod uwagę powyższe oraz wyniki diagnozy i zakres możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego, wynikający z regulacji prawnych, wskazano trzy najważniejsze obszary problemowe: ubóstwo, bezrobocie oraz alkoholizm lub narkomania.

V Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, stanowi ważną część diagnozy i jest przeważnie traktowana jako jej część podsumowująca. Pozwala zaprezentować oraz dokonać analizy atutów i słabości badanej gminy wobec szans i zagrożeń kreowanych przez otoczenie. Skrót: „SWOT" pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- **S**trenghts – mocne strony: wszystko , co stanowi atut, przewagę, zaletę gminy,
- **W**eaknesses – słabe strony: wszystko, co stanowi słabość, barierę, wadę gminy,
- **O**pportunities – szanse: wszystko, co stwarza dla gminy szansę korzystnej zmiany,
- **T**hreats – zagrożenia: wszystko, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Metoda ta, najczęściej jest stosowana w planowaniu strategicznym, jako synteza diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju jednostek terytorialnych. Celem analizy SWOT jest określenie i diagnoza czynników pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój gminy. Pozwala to wyodrębnić następujące grupy czynników, zjawisk i procesów:

- szanse – pozytywne zewnętrzne (zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju),
- zagrożenia – negatywne zewnętrzne (czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery),
- mocne strony – pozytywne wewnętrzne (atuty, walory miasta),
- słabe strony – negatywne wewnętrzne (zjawiska ograniczające możliwości rozwoju miasta)

Mocne strony	*Słabe strony*
• Przeważający odsetek osób w wieku produkcyjnym. • Stowarzyszenia działające w gminie. • Wzajemna współpraca między stowarzyszeniami w gminie. • Rozwinięty system oświaty podstawowej. • Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego (okoliczne gminy, powiat). • Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi. • Organizowanie projektów i programów profilaktycznych. • Dobrze rozwinięta sieć dróg oraz dobra obsługa w zakresie dalekobieżnej komunikacji. • Zmniejszające się saldo migracji na obszarze gminy. • Rozwój podmiotów gospodarki narodowej. • Oferowane świadczenia potrzebujących przez GOPS.	• Wysoki poziom bezrobocia (w tym długotrwałego bezrobocia). • Niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia bezrobotnych. • Niewystarczające formy aktywizacji długotrwale bezrobotnych. • Mała ilość mieszkań socjalnych. • Brak dużych zakładów pracy. • Brak zorganizowanych form spędzania czasu dla młodzieży i osób starszych. • Postęp technologiczny i zwiększone wymagania pracodawców przy podjęciu pracy. • Mała liczba placówek kulturalnych na terenie gminy. • Brak punktów medycznych na terenie wiejskiej gminy. • Ograniczona tematyka zrealizowanych programów profilaktycznych.
Szanse	*Zagrożenia*
• Rozwinięcie pomocy pozamaterialnej. • Integracja środowisk lokalnych. • Możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. • Działania na rzecz aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. • Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i izolacji społecznej osób starszych. • Realizacja programów, projektów, szkoleń. • Oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu. • Większy dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się w punktach kulturowych (filie bibliotek).	• Zmniejszający się przyrost naturalny. • Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. • Zmniejszająca się liczba miejsc pracy. • Zwiększająca się liczba bezrobotnych. • Oferowana duża ilość świadczeń pieniężnych klientom GOPS – zniechęcanie do podjęcia pracy. • Mała liczba realizowanych programów profilaktycznych na terenie gminy.

Tabela 29. *Analiza SWOT.*

VI Cele Strategii

VI.1. Cel główny

Wiadomości przedstawione w części diagnostycznej są podstawą określenia celu głównego w zakresie działań lokalnej polityki społecznej w dokumencie planistycznym jakim jest *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2020. Podany niżej główny, długookresowy cel nadrzędny, jest wyrazem pożądanego obrazu gminy Przasnysz w określonym wymiarze czasowym. Cel główny ma przede wszystkim pełnić funkcję informacyjną i motywacyjną, którego realizacji mają być podporządkowane proponowane cele strategiczne.

CEL GŁÓWNY:

Rozwój systemowego podejścia do problemów społecznych, którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, podnoszenie jakości życia mieszkańców gminy Przasnysz.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Rozwój zintegrowanego systemu pomocy rodzinom dotkniętym ubóstwem.
2. Aktywizacja osób bezrobotnych.
3. Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom.

Cel główny *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2020 wskazuje na 3 najważniejsze priorytety, w których zamiarze jest skoncentrowanie lokalnej polityki społecznej. Na szczególną uwagę zasługują rodziny dotknięte ubóstwem, bezrobociem czy uzależnieniami. System pomocy społecznej i system świadczeń musi być szczególnie wyczulony na ich sytuację materialną oraz pojawiającą się w nich uzależnienia, przemoc czy problemy opiekuńczo – wychowawcze, które często towarzyszą środowiskom uzależnionych, czy współuzależnionych. Poza wyżej wymienionymi problemami, na które system pomocy społecznej musi szczególnie zwrócić uwagę, pojawia się również kolejny ważny problem. Jest nim aktywizacja społeczności lokalnej w celu zdobywania nowych kompetencji i rozwoju zawodowego, jak i w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu tj. izolacji społecznej szczególnie osób starszych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powstaje nie tylko w celu łagodzenia skutków trudnej, nie niosącej korzyści sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, ale również niwelowania podstawowych ich przyczyn. Realizacja Strategii przewiduje współpracę-partnerstwo różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

Wyżej przedstawione cele szczegółowe opracowano w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy społeczne. W dalszej części dokumentu przedstawiono wskaźniki pomiaru realizacji tych celów oraz planowane działania z nim związane.

VI.2. Cele szczegółowe

Cel nr 1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i przeciwdziałanie zjawisku ich wykluczenia społecznego.			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
1. Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, 2. Propagowanie idei przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych, 3. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, 4. Harmonizacja rynku pracy poprzez rozwój metod i form współpracy PUP z przedsiębiorcami, 5. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, 6. Promowanie form zatrudnienia socjalnego oraz innych projektów dla osób zagrożonych i wykluczonych społecznie m.in. spółdzielnie socjalne i zatrudnienie wspierane	Prewencyjne	1. Zmniejszenie liczby bezrobotnych i korzystających ze świadczeń; 2. Zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny; 3. Wzrost poczucia bezpieczeństwa; 4. Nabycie umiejętności poszukiwania pracy; 5. Podjęcie zatrudnienia na umowę o pracę, staż / przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne. 6. Podniesienie kwalifikacji kursu/ szkolenia zawodowego- przekwalifikowującego / kontynuowanie nauki. 7. Zmniejszenie się problemów społecznych takich jak ubóstwo, bezdomność, przemocy w rodzinie, alkoholizmu itp.	1. Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych, 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób bezrobotnych, 3. Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia, 4. Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia, 5. Liczba udzielonych porad przez doradcę zawodowego, psychologa, trenera (coacha), 6. Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej, 7. Liczba osób objętych zatrudnieniem wspieranym, 8. Liczba osób objętych nowymi metodami pracy i programami/ projektami specjalnymi, 9. Liczba imprez, festynów, 10. Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
1. Realizacja i organizacja prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, 2. Udzielanie przedsiębiorcom wsparcia finansowego, w związku z tworzeniem miejsc pracy dla osób pozostających bez zatrudnienia, 3. Udzielanie wsparcia i pomoc w aktywnym znalezieniu pracy poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe (doradca zawodowy, psycholog, coach).	Interwencyjne		
1. Opracowanie programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, 2. Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takich jak m. in.: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundację stanowiska pracy, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 3. Podejmowanie działań w celu mobilizowania klientów do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się - kontrakty socjalne, 4. Inicjowanie oraz organizowanie kontaktów bezrobotnych z	Aktywizacyjne		

pracodawcami, 5. Pomoc doradczo - konsultacyjna w zakresie możliwości ubiegania się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, 6. Organizacja szkoleń przygotowujących merytorycznie osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy, 7. Udzielenie wsparcia finansowego osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą, 8. Rozszerzenie form zatrudnienia socjalnego oraz innych projektów dla osób zagrożonych i wykluczonych społecznie m. in. spółdzielnie socjalne i zatrudnienie wspierane.			

Tabela 30. *Cele szczegółowe – cel nr 1.*

Cel nr 2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia przeciwdziałania uzależnieniom.			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
1. Dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. 2. Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. 3. Dofinansowywanie/finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym. 4. Finansowanie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. 5. Prowadzenie indywidualnych konsultacji dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Interwencyjne	1. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych, współuzależnionych i korzystających ze świadczeń. 2. Zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny. 3. Wzrost poczucia bezpieczeństwa. 4. Nabycie umiejętności radzenia sobie z uzależnieniem, zmniejszenie problemów społecznych wynikających z uzależnienia, przemocy, bezrobocia, ubóstwa.	1. Liczba działań edukacyjnych. 2. Liczba odbiorców działań edukacyjnych. 3. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów. 4. Liczba kontroli punktów sprzedaży napoi alkoholowych. 5. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe przez Sąd. 6. Liczba wniosków wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe. 7. Liczba porad indywidualnych i grupowych dla ofiar oraz 8. sprawców przemocy w rodzinie. 9. Liczba informacji na
1. Prowadzenie edukacji publicznej nt. działania alkoholu na organizm człowieka i ryzyka szkód wynikających z różnych wzorów picia (kampanie, ulotki, informacje i artykuły w lokalnej prasie, konferencje i seminaria) 2. Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii 3. Szkolenia członków GKRPA. 4. Upowszechnianie informacji nt. bazy pomocowej dla osób uzależnionych od alkoholu/pijących szkodliwie oraz kompetencji służb w tym zakresie.	Prewencyjne		

5. Dofinansowanie imprez bezalkoholowych. 6. Organizowanie i finansowanie szkoleń, seminariów, warsztatów, konferencji dla rodziców, pracowników oświaty oraz osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. 7. Realizacja programów profilaktycznych w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowanych do grup podwyższonego i wysokiego ryzyka oraz młodych ludzi eksperymentujących z alkoholem. 8. Utworzenie nowych środowiskowych świetlic opiekuńczo wychowawczych. 9. Finansowanie/dofinansowani szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i rozwiązywania problemów.			temat oferty pomocowej dla osób pijących szkodliwie, uzależnionych i ich rodzin. 10. Liczba dzieci korzystających ze świetlicy socjoterapeutycznej. 11. Liczba środowiskowych świetlic opiekuńczo – wychowawczych. 12. Liczba dzieci korzystających ze świetlic opiekuńczo – wychowawczych. 13. Liczba dzieci uczestniczących w programach sportowych w ramach profilaktyki uzależnień. 14. Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim. 15. Liczba osób objętych szkoleniem kompetencyjnym. 16. Liczba kampanii, ulotek informacyjnych, artykułów prasowych. 17. Liczba festynów, spotkań edukacyjnych, kampanii na rzecz promowania zdrowego stylu życia. 18. Liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
1. Realizacja działań profilaktycznych w obszarze profilaktyki uniwersalnej kierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i osób pracujących z nieletnimi. 2. Wdrażanie i upowszechnianie rekomendowanych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych. 3. Prowadzenie warsztatów umiejętności psychospołecznych kształtujących u młodego człowieka postawy abstynenckie. 4. Prowadzenie edukacji społecznej nt. zjawiska przemocy w rodzinie (kampanie, ulotki, informacje i artykuły w lokalnej prasie, konferencje i seminaria).	Aktywizacyjne		

Tabela 31. *Cele szczegółowe – cel nr 2.*

Cel nr 3. Rozwój zintegrowanego wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.			
Działanie:	Rodzaj działania:	Produkt:	Wskaźnik pomiaru celu:
1. Zapewnienie usług specjalistycznych, podnoszenie, jakości usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami ruchowymi. 2. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby starsze, niepełnosprawne i rodziny opiekujące się nimi.	Interwencyjne	1. Poszerzenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego, rynku pracy i edukacji. 2. Stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób starszych i niepełnosprawnych systemu informacji. 3. Umożliwienie zdobycia i utrzymania zatrudnienia oraz podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. 4. Większa samodzielność i niezależność osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Powstawanie lokalnych programów w zakresie likwidacji barier architektonicznych. 6. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Wzrost świadomości o przysługujących osobom z niepełnosprawnością prawach i obowiązkach. 8. Wzrost nowych form	1. Liczba programów, projektów skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Liczba osób objętych programami. 3. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 4. Liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej. 5. Liczba osób biorących udział w aktywizacji zawodowej. 6. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. 7. Liczba osób objętych pomocą wolontarystyczną. 8. Liczba szkoleń poświęconych realizacji praw osób niepełnosprawnych. 9. Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiem. 10. Liczba konkursów dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.
1. Rozwój pomocy i samopomocy w zakresie zidentyfikowanych potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 3. Ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach pomocy. 4. Oprawa jakości świadczonych usług, skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Rozwój wolontariatu. 6. Likwidacja barier w komunikowaniu. 7. Współpraca z Domem Pomocy Społecznej.	Prewencyjne		
1. Opracowanie programów i projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne. 2. Organizacja wydarzeń kulturalno-oświatowych dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych. 3. Zwiększenie dostępności do edukacji dla osób niepełnosprawnych. 4. Aktywizacja środowiska do wspólnych działań społecznych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach i wyjazdach rehabilitacyjnych. 6. Finansowe, wspieranie wydarzeń integracyjnych, sportowych, rekreacyjnych i kulturalne dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Aktywizacyjne		

		aktywności w działaniu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 9. Upowszechnienie wizerunku osób starszych i z niepełnosprawnością, jako pełnoprawnych członków społeczności lokalnej.	

Tabela 32. *Cele szczegółowe – cel nr 3.*

VI.3. Szczegółowe wskaźniki

Cel nr 1. Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.		
Wskaźnik pomiaru celu:	Wartość obecna wskaźnika:	Wartość docelowa wskaźnika:
1. Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób bezrobotnych. 3. Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia. 4. Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia. 5. Liczba udzielonych porad przez doradcę zawodowego, psychologa, trenera (coacha). 6. Liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej. 7. Liczba osób objętych zatrudnieniem wspieranym. 8. Liczba osób objętych nowymi metodami pracy i programami/ projektami specjalnymi. 9. Liczba imprez, festynów. 10. Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.	Wartość bazowa – źródło danych, odpowiedzi ankietowanych. Udzielana pomoc z zakresu ubóstwa to 52,05 % wszystkich oferowanych pomocy społecznych. 11,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. Ubóstwa jako problemu.	Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.
Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru: • Listy obecności, • Wydane dyplomy/ certyfikaty, • Podpisane deklaracje uczestnictwa, • Wywiady z uczestnikami; • Ankiety dla odbiorców działań (uczestników pracodawców), • Sprawozdania z działalności i inne dane administracyjne, • Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • Dane statystyczne: PUP, GUS. Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy.		

Tabela 33. *Szczegółowe wskaźniki – cel nr 1.*

Cel nr 2. Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom.		
Wskaźnik pomiaru celu:	Wartość obecna wskaźnika:	Wartość docelowa wskaźnika:
1. Liczba działań edukacyjnych. 2. Liczba odbiorców działań edukacyjnych. 3. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów. 4. Liczba kontroli punktów sprzedaży napoi alkoholowych. 5. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe przez Sąd. 6. Liczba wniosków wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe. 7. Liczba porad indywidualnych i grupowych dla ofiar oraz sprawców przemocy w rodzinie. 8. Liczba informacji na temat oferty pomocowej dla osób pijących, uzależnionych i ich rodzin. 9. Liczba środowiskowych świetlic opiekuńczo – wychowawczych. 10. Liczba dzieci korzystających ze świetlic opiekuńczo – wychowawczych. 11. Liczba dzieci uczestniczących w programach sportowych w ramach profilaktyki uzależnień. 12. Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim. 13. Liczba osób objętych szkoleniem kompetencyjnym. 14. Liczba kampanii, ulotek informacyjnych, artykułów prasowych. 15. Liczba festynów, spotkań edukacyjnych, kampanii na rzecz promowania zdrowego stylu życia. 16. Liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Wartość bazowa – źródło danych, odpowiedzi ankietowanych. Udzielana pomoc z zakresu: uzależnień to 3,58 % wszystkich oferowanych pomocy społecznych. 21,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. alkoholizmu jako problemu ogółu społeczeństwa. 19,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. alkoholizmu jako problemu młodzieży.	Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.
Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru: • Sprawozdanie z realizacji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • Ocena zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, • Sprawozdanie roczne MPiPS, • Sprawozdanie Służby Kuratorskiej przy Sądzie Rejonowym, • Statystyki z Komendy Powiatowej Policji, • Sprawozdania Szkół z terenu gminy, • Sprawozdania Poradni Leczenia Uzależnień, • Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy.		

Tabela 34. *Szczegółowe wskaźniki – cel nr 2.*

Cel nr 3. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Wskaźnik pomiaru celu:	Wartość obecna wskaźnika:	Wartość docelowa wskaźnika:
1. Liczba programów, projektów skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Liczba osób objętych programami. 3. Liczba osób korzystających z poradnictwa. 4. Liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej. 5. Liczba osób biorących udział w aktywizacji zawodowej. 6. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. 7. Liczba osób objętych pomocą wolontarystyczną. 8. Liczba szkoleń poświęconych realizacji praw osób niepełnosprawnych. 9. Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiem. 10. Liczba konkursów dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.	Wartość bazowa – źródło danych, odpowiedzi ankietowanych. 14 % odpowiedzi ankietowanych dot. niepełnosprawności. 16,00 % odpowiedzi ankietowanych dot. izolacji rodzinnej. 17,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. braku zorganizowanych form spędzania czasu. 19,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. niezdolności do samoobsługi. 31,50 % odpowiedzi ankietowanych dot. izolacji społecznej.	Mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.
Wstępny sposób weryfikacji wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru: • lista uczestników Projektów, programów, • deklaracje uczestników, • uzyskane zaświadczenia, dyplomy, • dane statystyczne z GOPS, • ankiety, wywiady, • liczba organizacji działającej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, • liczba udzielonych świadczeń, • liczba programów telewizyjnych i radiowych oraz artykułów w prasie i mediach elektronicznych dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych. Częstotliwość pomiaru: co 12 miesięcy.		

Tabela 35. *Szczegółowe wskaźniki – cel nr 3.*

VII Harmonogram

Cel i działanie	Okres realizacji	2015 – 2020	Realizatorzy
Cel nr 1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i przeciwdziałanie zjawisku ich wykluczenia społecznego.			
Działania opisane przy celu nr 1.	6 lat	■	• Urząd Gminy • Powiatowy Urząd Pracy • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • placówki oświatowe
Cel nr 2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia przeciwdziałania uzależnieniom.			
Działania opisane przy celu nr 2.	6 lat	■	• Urząd Gminy • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym • Sąd Rejonowy • Komend Powiatowa Policji • Poradnia Leczenia Uzależnień • Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • placówki oświatowe • służba zdrowia
Cel nr 3. Rozwój zintegrowanego wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.			
Działania opisane przy celu nr 3.	6 lat	■	• Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • Dom Pomocy Społecznej • służba zdrowia

Tabela 36. *Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2020.*

VIII System wdrażania strategii

Aby narzędzie, jakim jest SRPS mogło być określane mianem skutecznego – musi być logistycznie wdrażane w otoczenie. Nie jest możliwym, aby wdrażanie dokumentu uwieńczone zostało sukcesem bez wcześniejszego podziału prac, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczenia osoby na miejsce lidera, Osoba ta będzie pracowała nad komunikacją i motywacją oraz będzie kształtowała system pomocy w realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

- Koordynatorem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Przyjęty system wdrożeniowy musi być wyposażony w pewne narzędzia docelowe, które mają m.in. służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów SRPS.

IX Monitoring

IX.1. Termin okresowego przeglądu

Raz do roku.

IX.2. Zadania związane z przeglądem

Proces monitoringu wdrażania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z jej założeniami. Zebrane i opracowane dane w procesie monitoringu, posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie polegała ona na gromadzeniu i opracowywaniu informacji, i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych celów szczegółowych. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych obszarach, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Wskaźnik kontekstowy może być stosowany w kategorii wysokiego ryzyka

socjalnego w sytuacji niezidentyfikowania konkretnej grupy docelowej.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, ze sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych, bądź też narastania niektórych problemów.

Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w formie raportów rocznych. Raport roczny może również zawierać propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania Strategii, który będzie corocznie przekazany Wójtowi Gminy Wiejskiej Przasnysz. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

IX.3. Zarządzanie ryzykiem

Cel nr 1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i przeciwdziałanie zjawisku ich wykluczenia społecznego.	
Działanie	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
Działania opisane przy celu nr 1.	Opis ryzyka: brak zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ryzyko zewnętrzne (np. uwarunkowania polityczne, zmiana kryteriów dochodowych, zamrożenie środków finansowych, kryzys gospodarczy). Ryzyko zasobów ludzkich np.: jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie, brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach, projektach, szkoleniach, brak dodatkowych miejsc pracy, uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej. Sposób przeciwdziałania: skuteczność i efektywność działania, sprawny przepływ informacji, współpraca wszystkich jednostek działających na rzecz SRPS, dobór beneficjentów do poszczególnych działań, podnoszenie kompetencji kadr zaangażowanych w działanie, podział zadań i kompetencji w zależności od możliwości podmiotów zaangażowanych w działania, bieżący monitoring działań.

Tabela 37. *Zarządzanie ryzykiem dla celu nr 1.*

Cel nr 2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia przeciwdziałania uzależnieniom.	
Działanie	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
Działania opisane przy celu nr 2.	Opis ryzyka: brak zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ryzyko zewnętrzne, np.: uwarunkowania polityczne, zmiana kryteriów dochodowych, zamrożenie środków finansowych, kryzys gospodarczy. Ryzyko zasobów ludzkich, np.: jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie, brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach, projektach, szkoleniach, brak dodatkowych miejsc pracy, uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej. Sposób przeciwdziałania: skuteczność i efektywność działania, sprawny przepływ informacji, współpraca wszystkich jednostek działających na rzecz SRPS, dobór beneficjentów do poszczególnych działań, podnoszenie kompetencji kadr zaangażowanych w działanie, podział zadań i kompetencji w zależności od możliwości podmiotów zaangażowanych w działania , bieżący monitoring działań.

Tabela 38. *Zarządzanie ryzykiem dla celu nr 2.*

Cel nr 3. Rozwój zintegrowanego wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.	
Działanie	Opis ryzyka wraz ze sposobem przeciwdziałania
Działania opisane przy celu nr 3.	Opis ryzyka: brak zabezpieczenia odpowiednich środków w budżecie gminy, GOPS, Ryzyko zewnętrzne (zmiana kryteriów dochodowych, zamrożenie środków finansowych, kryzys gospodarczy. Ryzyko zasobów ludzkich, np.: jakość wykonywanej pracy ze względu na nadmiar zadań przyporządkowanych poszczególnym pracownikom, wypalenie zawodowe, niesatysfakcjonujące wynagrodzenie, brak wystarczającej motywacji beneficjentów do udziału w programach, projektach, szkoleniach, duży stopień osób z niepełnosprawnością, jako bariera do uczestniczenia w proponowanych formach wsparcia. Sposób przeciwdziałania: dobór beneficjentów do poszczególnych działań, dobór realizatorów do poszczególnych działań, racjonalny podział zadań w zależności od możliwości realizacji poprzez poszczególne podmioty, promocja działań na rzecz kwestii niepełnosprawności, przekonywanie decydentów o słuszności realizacji poszczególnych działań, odpowiedzialności i konsekwencji niepodejmowania działań generujących znacznie większe koszty w przyszłości (przy zastosowaniu Kalkulatora Społecznego).

Tabela 39. *Zarządzanie ryzykiem dla celu nr 3.*

X Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. Uzyskane informacje będą przydatne dla planowania skutecznego rozwoju realizacji aktualnie przeprowadzanego programu. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej. W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów Strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań Strategii, rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w Strategii).

Zakres ewaluacji	Ewaluacji podlegać będzie: • materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen, • ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności wewnętrznej (interwencja publiczna i jej efekty wraz z kontekstem społeczno-ekonomicznym).
Sposób ewaluacji	Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiąganych oraz osiągniętych efektów dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.
Narzędzia ewaluacji	Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem: • technik ilościowych (np.: koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług), • technik jakościowych (ankiety, obserwacje, opinie, dyskusje, kwestionariusze raporty).
Czas / okres ewaluacji	Raz do roku.

Tabela 40. *Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2015 – 2020.*

XI Wnioski końcowe

Organizacja systemu pomocy społecznej w gminie wiejskiej Przasnysz jest dostosowana do potrzeb społecznych. Cele szczegółowe i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze pomocy społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- wzmocnienie postaw aktywności zawodowej,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób/ rodzin z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami oraz w zależności od pozyskanych środków finansowych. Strategia jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom, które będą związane ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami

mieszkańców i wymogami prawa. Zgodnie z głównym celem niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców gminy wiejskiej Przasnysz, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Koordynatorem Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu.

XII Załączniki

Ankieta przeprowadzona w celu powstania dokumentu *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz:

Ankieta
badająca opinię mieszkańców na temat problemów społecznych Gminy Przasnysz

Szanowni Państwo,
Gmina Przasnysz rozpoczęła prace nad tworzeniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia to dokument, który stanowi plan długofalowych działań prowadzących do polepszenia warunków społecznych w Gminie. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności. W związku z tym zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Proszę zaznaczyć wybrane przez siebie odpowiedzi po przez wstawienie symbolu X w odpowiednią kratkę lub wpisanie odpowiedzi w miejscach wyznaczonych.

1. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
   - ☐ Nieporadność życiowa
   - ☐ Ubóstwo
   - ☐ Bezrobocie
   - ☐ Alkoholizm
   - ☐ Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
   - ☐ Brak poradnictwa psychologiczno-prawnego
   - ☐ Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
   - ☐ Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
   - ☐ Inne (jakie?) .....

2. Gdzie według Pana/Pani mieszkańcy mogą zgłaszać się ze swoimi problemami?
   - ☐ Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
   - ☐ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
   - ☐ Kościół
   - ☐ Policja
   - ☐ Nie ma takiej instytucji
   - ☐ Inne jakie.....

3. Czy według Pana/Pani w Gminie występuje problem bezdomności?
   - ☐ Tak
   - ☐ Nie
   - ☐ Nie wiem

4. Czy jest Pan/Pani zarejestrowany/a w Urzędzie Pracy jako bezrobotny/bezrobotna?
   A.
   - ☐ TAK
   - ☐ NIE

   B. Czy zaproponowano Panu/Pani przez Urząd Pracy jakąś z wymienionych form przeciwdziałaniu bezrobociu?
   - ☐ Zasiłek dla bezrobotnych
   - ☐ Ofertę pracy
   - ☐ Zaproponowano przeszkolenie
   - ☐ Staż
   - ☐ Roboty publiczne
   - ☐ Prace interwencyjne
   - ☐ Skierowano do GOPS-u
   - ☐ Nic nie zaproponowano

5. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- ☐ Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- ☐ Przemoc ze strony rodziców
- ☐ Alkohol i papierosy
- ☐ Narkotyki
- ☐ Chuligaństwo
- ☐ Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- ☐ Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- ☐ Inne (jakie?) .....

6. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (m.in. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?
   - ☐ Tak
   - ☐ Nie
   - ☐ Trudno powiedzieć

7. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
   - ☐ Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
   - ☐ Mała liczba lekarzy specjalistów
   - ☐ Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
   - ☐ Inne (jakie?) .....

8. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
   - ☐ Izolacja społeczna (samotność)
   - ☐ Izolacja rodzinna (odrzucenie)
   - ☐ Niepełnosprawność
   - ☐ Niezdolność do samoobsługi
   - ☐ Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
   - ☐ Inne (jakie?) .....

9. Kto przede wszystkim Pana/Pani zdaniem powinien sprawować opiekę nad osobą długotrwale chorą lub niepełnosprawną?
   - ☐ Rodzina
   - ☐ Służba zdrowia
   - ☐ Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
   - ☐ Dom Pomocy Społecznej
   - ☐ Ktoś inny
   - ☐ Trudno powiedzieć

10. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?
    - ☐ Brak placówek wychowania przedszkolnego
    - ☐ Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
    - ☐ Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
    - ☐ Inne (jakie?) .....

11. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?

- ☐ Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- ☐ Brak wiejskich świetlic i ognisk kultury
- ☐ Nie w pełni wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- ☐ Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- ☐ Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- ☐ Inne (jakie?) .....

12. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie (proszę zakreślić właściwą odpowiedź):
    - ☐ Tak
    - ☐ Nie

Jeśli nie, to co jest przyczyną braku poczucia bezpieczeństwa :

- ☐ Grupy młodzieży zakłócające spokój na ulicach gminy,
- ☐ Naruszanie prawa i porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe,
- ☐ Kierowcy łamiący przepisy ruchu drogowego,
- ☐ Kradzieże,
- ☐ Inne /wymień jakie ? .....

13. Kto powinien zdaniem Pani/Pana oprócz władz lokalnych brać udział w rozwiązywaniu problemów społecznych w gminie:
    - ☐ Kościół
    - ☐ Mieszkańcy
    - ☐ Organizacje pozarządowe
    - ☐ Policja
    - ☐ Straż miejska
    - ☐ Inne, jakie? .....

14. Proszę wymienić jeden problem, spośród wszystkich problemów społecznych, który według Pani/Pana jest tym, najpilniejszym do rozwiązania.

.....

15. Co Pani/Pana zdaniem można poprawić w gminie, mając na uwadze przede wszystkim takie obszary funkcjonowania jak:

-działania w zakresie wsparcia ubogich:

.....

- działania w zakresie wsparcia bezdomnych:

.....

- działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych:

.....

- działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia :

.....

- działania na rzecz osób starszych :

.....

- działania w zakresie bezpieczeństwa:

.....

- działania w zakresie sportu i wypoczynku:

.....

- działania w zakresie edukacji:

.....

- inne możliwości :

.....

Bardzo proszę zaznaczyć prawidłowe odpowiedzi, poprzez wstawienie X w odpowiednią kratkę.

- Płeć
  - ☐ Kobieta
  - ☐ Mężczyzna

- Wiek
  - ☐ Poniżej 18
  - ☐ 18 – 25
  - ☐ 26 – 35
  - ☐ 36 – 45
  - ☐ 46 – 55
  - ☐ 56 – 65
  - ☐ Powyżej 65

- Wykształcenie
  - ☐ Niepełne podstawowe
  - ☐ Podstawowe
  - ☐ Gimnazjalne
  - ☐ Ponadgimazjalne
  - ☐ Wyższe

- Aktywność zawodowa
  - ☐ Własna działalność gospodarcza
  - ☐ Zatrudniony u pracodawcy
  - ☐ Pracujący w rolnictwie
  - ☐ Uczeń/student
  - ☐ Emeryt/rencista
  - ☐ Bezrobotny

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Przasnysz
Andrzej Sekuna